

LK 3 ☐ HEAK sai uue juhi
LK 6 ☐ Mööbli saab ka ise kujundada

LK 8–9 ☐ Suur kinnisvaraülevaade
LK 10 ☐ Sakslasest õpetaja Keilas

ARENDAJAL ON PLAANIS RAJADA KA SPORDIHOONE

Arendus, mis muudab piirkonda

ARENDUS

Marko Tooming
marko@harjuelu.ee

□ Igaüks, kes sõitnud viimase paaril kuul mööda Vaela teed Kiili poole, on märganud tee ääres vilgast ehitustegevust – maapind on üles võetud, töömehed sebiavad ja maju tõstetakse paikaks. Tegu on Kiili vallas tegutseva ettevõtte EstNor Arenduse kinnisvaraprojektiga – kokku kerkib Vaelasse neli kortermaja, ja kui kõik hästi läheb, ka spordihoone ning väike ärihoone.

EstNor Arenduse omanik Renee Mikomägi sõnul osteti maad juba kaksteist aastat tagasi, vahetult enne seda, kui kinnisvaraturg kokku vajus. Keerulised ajad sundisid arendusplaani riulile tõstma.

“Mõni aasta tagasi mõtlesime, et nüüd on õige aeg alustada. Hakkasime detailplaneeringut tegema, sellega läks lõpuks kaks aastat,” räägib Mikomägi.

Kunagine krahh on paljudel hästi meeles, kuid see pole takistanud kümnekond aastat hiljem uue arenduste laine teket. Mikomägi jääb uue buumi harjal tuleviku prognoosides ettevaatlikuks, kuid ei usu, et kordub midagi taolist nagu kümme aastat tagasi.

“Ohud on kindlasti olemas, aga sellist kukkumist nagu eelmisel korral kindlasti ei tule, sest me näeme ise, et pangad on hoopis teistsuguse suhtumisega. Kui eelmise buumi ajal läksime pankas, siis küsiti, et kas nii vähe tahategi laenu, võtke ikka juurde. Nüüd on vastupidi, pigem pidurdatakse suuri plaane, nõutakse omaosalust,” räägib ta.

Mitte ainult elumajad

Vaelasse rajab EstNor Arendus kõigepealt neli kortermaja, kokku 32 korteriga. Esimesed kaks maja valmivad tänava detsembris, järgmised kaks järgmise aasta märtsis.

Tegu on ridaelamu tüüpi kortermajadega, igas majas kaheksa korterit. Skandinaavia stiilis kahekoruselised kortermajad on projekteeritud ja toodetud sõsarfirmas EstNor, mis tegeleb puitmajade tootmise ja püstitusega. Sarnaseid maju on EstNor Mikomägi sõnul eksportinud 18 aasta jooksul Norra ja Rootsi turule, kus ettevõtte on ehitanud kokku üle 600 maja.

Korterite müük on läinud siiani väga hästi – juba suvel, kui alles teid-trasse rajama hakati, oli juba üle poole korteritest müüdnud. “Müügipool oli meel-

EstNor Arenduse omanik Renee Mikomägi sõnul ollakse sarnaseid maju teinud Norras ja Rootsi.

Marko Tooming

Kommentaar

AIMUR LIIVA

Vallavanem

Vastavalt õppekavale on igal koolil vaja organiseerida ujumistunnid. Kuna ujulat iga kooli kõrval ei ole, siis viiakse enamasti õpilasi ujulasse bussiga ning Kiili gümnaasiumi õpilased on käinud ujumas nii Rae vallas kui Tallinnas. Kui tekib võimalus lähemal ja see vastab tingimustele (25 m basseini ja võrreldav rendihind), siis päris kindlasti on kool selle kasutamist huvitatud nii otse kohustusliku ujumisõppe kui ka võimalike treeningute osas. Aga kõigepealt tuleb siiski arendajaga koos maha istuda ja konkreetsemalt läbi rääkida. Loomulikult nõuab selline pikaajaline koostöövorm ka vallavolikogu heakskiitu, kuna on seotud üle eelarveaasta ulatava kohustuse võtmisega.

div üllatus,” nendib Mikomägi, kelle sõnul on nüüdseks müüdnud rohkem kui kaks kolmandikku korteritest.

Hea asi müüb end ise, arvab EstNor Arenduse omanik, kuid kindlasti tulevad kasuks Tallinna lähedus ja head ühendused, rahulik roheline piirkond, kerge- teed jms.

Kortermajade kõrvale plaanitakse rajada ka spordihoone, kuhu tuleks ka Kiili valla esimene ujula, kuid selle ehitamine sõl-

Uus arendus rajatakse otse Vaela tee kõrvale, tulevikus rajatakse ka väiksem sisetee.

EstNor Arendus

tub mitmest asjaolust. Kogu Vaela ja miks mitte Kiili (asub otse Vaela kõrval) piirkonnale väärust juurde andva spordihoone on EstNor Arendus valmis ise ehitama, kuid kõhklusit tekitab hoone edasine saatust.

“Spordihoone ehitus sõltub paljudest asjaoludest, eelkõige valla valmisolekust meid toetada. Sest see, mida me teha plaanime, pole ärimudel – ujula ei ole kasumlik projekt, ja kasum ei olegi seal tähtis. Meil on vaja kindlust, et me jõuame opereerimisega vähemalt nulli,” räägib Mikomägi.

Ärihoone tulevikus

Samal ajal ehitustöödega alustatakse läbirääkimisi spordiklubidega, kes oleks huvitatud spordihoone opereerimisest enda peale võtma. Peale veekeskuse peaks majasse tulema jõusaal, pind rühmatreeningutele, riietus- ja pesemisruumid ning sau-

nakompleks. Kui vald ei peaks arendaja plaanidega kaasa tulema, siis rajatakse majast esialgu pool, ilma veekeskusega osa.

Mikomägi ise on Kiili valla elanik ja elab uue arenduse lähedal. Kõik, mis sellesse kanti ehitatakse, peaks midagi piirkonnale juurde andma, leiab ta. “See aitaks kaasa nii arendusele kui kogu Vaela küla arengule,” põhjendab ta spordihoone ehitamise ideed.

“Lisaks on Kiili gümnaasiumil vaja ujulat – praegu sõidutatakse lapsi ujumistundi Tallinnasse Pelgulinna, mis tundub väheke absurdne.”

Kõik tänaseks tavapärane, mida kohalik omavalitsus arendajalt nõuab – teed ja kommunikatsioonid – rajatakse nagunii. Aga samas saab arendaja lahendada ka nii mõnegi kohaliku probleemi – näiteks selle, et läheduses pole kohta, kus perega või lõunapausil söömas käia.

“Meil on plaanis siia ehitada lisaks spordihoonele ka ärihoone, mille täpne otstarve on veel otsustamisel, aga huvi on üles näidanud toitlustusasutus, pagaritöökoda, paar ilusalongi ning laste mängutuba,” räägib Mikomägi.

Ärihoone ehitamine sõltub juba kogu piirkonna arengust – Vaela on nimelt kogu Harjumaa üks kiiremini arenevaid piirkondi, kuhu järgmistel aastatel ker- kib juurde nii kortermaju kui ridaelamuid.

Võib-olla täna pole selliseks ärihooneks veel õige aeg, aga ühel hetkel, ja üsna varsti, kasvatakse Kiili aleviga kokku ja elanike kasvuga tekib selleks vajadus. See annab ka võimaluse mõelda suuremalt kui kümme aastat tagasi, mil arendajate eesmärgiks oli pigem võimalikult kiiresti ja odavalt arendus põllu- le püsti panna ja rahaga minema jalutada. ■

Samat lõpetab Harjumaal reisijateveo avalikel liinidel

□ Harju Eluni jõudis lugejalt informatsioon, et AS Samat, kes Harjumaal teenindab avalikel liinidel reisijaid peamiselt lõuna suunal (Jüri, Peetri, Kose) ütleb üles Põhja-Eesti ühistranspordikeskusega sõlmitud avaliku teenindamise lepingu ja lõpetab reisijateveo.

Kuuldut kinnitab maanteeameti ühistranspordi osakonna juhtveksper Mikka Männik.

“AS Samat on esitanud Põhja-Eesti Ühistranspordikeskusele avalduse Harjumaa lõunasuuna avaliku teenindamise lepingu (ATL) ennetähtaegselt lõpetamiseks. Selle kohaselt ütleb AS Samat ühepoolset ATL-i üles alates 8. oktoobrist. Maanteeamet ja Põhja-Eesti ühistranspordikeskus teevad endast kõik oleneva, et reisijate jaoks ei muutuks midagi seoses vedaja vahetusega,” ütles Männik.

Maanteeamet edastas pärast ASi Samat esimest pöördumist kirja suurematele vedajatele, et teavitada neid erakorralisest olukorrast ning valmistada nad ette juhaks, kui AS Samat enda lepingu ennetähtaegselt üles ütleb. “Seega on tehtud ettevalmistustööd, et Põhja-Eesti ühistranspordikeskus saaks võtta hinnapakkumused erakorraliseks otselepingu sõlmimiseks vedajaga, kes alates 8.10.2018 Harjumaa lõuna suuna liinide teenindamise üle võtab,” lausus Männik.

Kommenteerib Põhja-Eesti ühistranspordi tegevjuht Vello Jõgisoo: “Saime tõesti AS Samatilt kolmapäeva, 26. septembril, ametliku teate, et nad kavatsevad Harjumaal üles öelda avalikud liinid, jätkates samal ajal vedu kommertsliinidel. Ühe põhjuseks on nad nimetanud muuhulgas tasuta transpordi tulekut, kuigi minu arvates see ei ole päris objektiivne: Harjumaal on 0-hinnaga piletid ainult koolilastel ja eakatel. See ei mõjuta vedajale makstavat tasu kuidagi.”

“Vastavalt seadusele kuulutame nüüd välja uue hankekonkursi ja kuivõrd tegu on eriolukorraga – reisijate vedu võib katkeda – siis, on meil, Põhja-Eesti ühistranspordikeskusele, õigus teha suunatud hange. See tähendab kutsun homme ärajäävate liinide hankes osalema kolm firmat, kelle hulgas valime võitjaks odavaima pakkumise tegija. Täna plaani kohaselt kuulutame võitja välja 2. oktoobril ja 7. oktoobril peaks potentsiaalne võitja liinid üle võtma. Olen kindel, et reisijateveos katkestusi ei tule,” kinnitas Jõgisoo.

See kõik tähendab, et AS Samat ei vea 8. oktoobrist reisijaid Peetri, Jüri ja Kose suunal. ■ (Ülo Russak)

Veljo Kuusk valminud ridamaja ees.

ARENDUS ANNAB UUE KODU LIGI KOLMESAJALE PEREKONNALE

Arendaja: me oleme müügiga isegi ees

ARENDUS

Andres Tohver

andres@harjuelu.ee

2015. aastal alustatud Veskimõldre II kinnisvaraarendus Saue vallas on loomulikult jätkuks varasemale Tallinna Nõmme linnaossa jäävale Veskimõldre I arendusele. Brave Capitali juht Veljo Kuusk usub, et viimane krunt müüakse 2022. aastal.

Kui suur on Veskimõldre II arendus hektarites?

Kokku sada hektarit, millest elukeskkond moodustab 70 hektarit.

Millised firmad sinna ehitavad?

Veskimõldre II koosneb kahest etapist. Esimene etapp oli taristu ehitus: teedevõrk, torud, kanalid, tänavapingid, haljastus. Siin oli tegelikult kaks peatöötajat. MSM Ehitus rajas põhimõtteliselt kogu suurema taristu. Riab Teedehitus tegi osaliselt teed ja haljastuse.

Mis puutub majade arendust, siis BC Arenduse idee on müüa kliendile krunt, kuhu klient saab ise ehitada enda unistuste maja.

Kes on arenduse peamised investorid?

BC Arenduse omanik on 100 protsenti Brave Capital. Hetkel on Brave Capital Veskimõldre II arendusse investeerinud 10 miljonit eurot.

Mitu eramaja, ridamaja ja kortermaja Veskimõldre II piirkonda ehitatakse?

165 eramaja. Ridaelamubokse peaks tulema kokku 126. Ligi kolmsada peret leiab endale kodu. Kortermaju ei tule sinna ühtegi.

Üks ehitamisel olevatest eramajadest.

2x Andres Tohver

Kui paljud nendest eramajadest on juba valminud?

Ehituslubade andmist alustati peamiselt käesoleva aasta alguses. Praeguseks on kaks eramut täitsa valmis ja 13 eramut valmimas.

Veskimõldre II plaanitavad eramajad on üldjuhul 150–250 ruutmeetrit, nagu turul üldiselt. Kindlasti tuleb ka suuremaid ja väiksemaid, aga see on selline keskmine suurus, mis sinna ehitatakse.

Need 15 eramaja, mis on juba valminud või valmimas – kas omanikud ostsid Brave Capitalilt üksnes kommunikatsioonidega krundi ja organiseerisid ehituse ise või müüs Brave Capital nii kommunikatsioonidega krundi kui ehitas ka majad peale?

Brave Capital ei ole ehitanud ühelegi neist viieteistkümnest krundist maja. Küll on Brave Capital aidanud klientidel välja valida sobivat projekti ja vajadusel osalenud läbirääkimistel ehitusfirmadega.

Meie eesmärk on pakkuda klientidele krunte. Me saame maja küll valmis ehitada, kui klient seda ise soovib. Klient maksab 15 protsenti raha meile ette ja saab lõpp-produktina sel-

lise maja, nagu ta tahab. Meil on plaanis ehitada järgmiseks aastaks kümme näidiselatut. Kui need edukalt müügis lähevad, võime juurde ehitada.

Veskimõldre I kogemus näitas, et pärast esimese kümne näidismaja valmimist hakkasid inimesed nende põhjal ise mõtlema, milliseid maju nad tahavad ja tulid juba konkreetsete ideedega. Majad kujunesid ikkagi inimeste endi soovide järgi.

Ja palju on valminud ridaelamubokse?

Ridaelamutest on valmis üks kuue boksiga maja. 20 boksi on ehituses. Järgmise aasta suveks peaks valmis olema juba 76 boksi.

Ridaelamuboksid on 100–135 ruutmeetrit. Ridaelamuboks on parim alternatiiv Tallinna neljatoalisele korterile. Hind on sisuliselt sama.

Milline firma ridaelamubokse ehitab?

Ridaelamubokse ehitavad mitu ettevõtet, kes on ostnud Brave Capitalilt kinnistud koos kommunikatsioonidega. Kuuest juba valmis boksist on müüdnud viis.

Kui paljud Veskimõldre II

krundidest on müüdud, kui paljud müümata?

35 krunti on müüdud. See on üle viiendiku kruntide koguarvust.

Merivälja ja Veskimõldre I kogemus näitas, et kõige raskem on müüa esimesel arenduse aastal. Kohe, kui majad hakkavad kerkima ja inimesed näevad, et elu tuleb, kruntide müük kiireneb. Täna me hindame, et viimane krunt saab müüdud 2022. aastal.

Te usute, et arenduse esialgne ajaline raam ehk aastad 2015–2022 tõesti peab paika?

Absoluutselt. Tegelikult me oleme müügiga isegi ees. Me arvestasime müügiperioodiks seitse aastat. Müük läheb hästi. Hinnad hakkavad kindlasti tõusma.

Tahaks lisada, et Peetri alevis ja Pääsküla asumis on krundihinnad tegelikult kõrgemad, kuigi krundid on seal väiksemad ja taristu oluliselt kehvem.

Kõik, kes Veskimõldret on näinud, ütlevad, et see on paremini tehtud. Meil on ruumi kruntide hinnatõusuks. Meil ongi strateegiline plaan, nii nagu eelmistes elukeskkondades, et mida vähemaks hakkab krunte jääma, seda rohkem hakkame hinda tõstma.

Meie eesmärk on püsida turuhindadega ühes laines, mitte hakata turuhindadest maha jääma. Täna me oleme oma hindadega selgelt turuhindast maha jäänud.

Ja praegusel hetkel on krundi keskmine hind?

Krundi keskmine hind on 100 000 eurot.

Kui palju on eesmärk kõikide kruntide müügiga kokku teenida?

Kruntide ja liitumiste müügist on eesmärk saada 20 miljonit eurot. ■

IDEE SÜNDIS VÄLJAOTSA TALU KÖÖGIS

Vaidasoo bussis

KODUKANT

Andres Tohver

andres@harjuelu.ee

Rae valla Vaidasoo rahvas otsustas Eesti vabariigi 100. sünnipäeva tähistada küla kolme bussipeatuse triibutamise ja kihelkonnavärvidega. Peatustes lõigati linti ja rüübiti vahuveini 22. septembril.

Vaidasoo on 130 elanikuga hajaküla. Aktiivsemad inimesed on koondunud kümne aasta eest loodud külaseltsi Vaida&Soo ümber. “Kui üleskutse teha, siis kokku tuleb kuni 15 inimest,” rääkis külaelanik Kadri Tamm.

“Veebruarikuus, Eesti vabariigi 100. sünnipäeva eelõhtul, istusime Väljaotsa talu köögis ja mõtlesime, kuidas külaelu võiks edasi minna. Sõelale jäi mõte, et väsinud bussiootepaviljonide asemel võiksid meil olla Jüri kihelkonna triipudesse värvitud ilusad bussipeatused,” ütles Tamm.

EV100 toel

Kust leiti ettevõtmiseks raha? “Külaliikumisel Kodukant ning programm “Kogukondade EV100 taotlusvoor” toetasid meie ettevõtmist 2500 euroga. Selle eest ostisime vajalikke materjale, nagu veekindel vineer, pleksiklaas ja värvid, samuti sai küla uued infostendid ja külasillid,” selgitas Tamm.

Vaidasoo piiridesse jääb kolm bussipeatust, millest kaks kannavad Vaidasoo ja üks Ellaku nime. “Suve jooksul saime külarahvaga kümmekond korda kokku, lihvisime ja triibutasime,” rääkis Tamm.

Peatuste kujundamisega tehti algust juuni keskel. Värviseid kümmekond inimest, üks värvimiskord kestis neli-viis tundi. Tublimad triibutajad olid Ivi Riitel ja Kaia Pilvik, kes pidasid varasemalt Vaidasoo külavane- ma ametit, Ellaku perenaine Eli- na Otsak ja Maili Sarapik. Nõu ja jõuga oli toeks praegune küla- vanem Asner Kolla.

Aivar Sarapik pühitseb Vaidasoo esimes

Triipude värvimine käis vaheldumisi teipimisega. “Kui ühed triibud olid täielikult kuivanud, tuli panna uued teibid juba värvitud kohtade peale ja siis sai värvida selle, mis siia kahe värvi vahele jäi. Sellepärast see asi võttiski pikalt aega,” meenutas Tamm.

Erinevatest kihelkonna seelikumustritest valiti rohelise põhi- tooniga triibustik. “Selle mustri me leidsime ERMi kogust. Lisaks on veel sinise, valge ja kollase

Metsakaitsjate võitlus Klo

Kevadel alustas kunstnik Elisabeth Salmin võitlust selle nimelt, et Klooga piirkonna metsad säiliks. Riigi Metsamajandamise Keskuse Lääne-Harjumaa metsaülem Jürgen Kusmin soovust rõhutas vajadust teostada piirkonnas uuendusraie – kokku 17,8 hektaril. Olukorda arutati 5. juuni infopäeval seal- samas Klooga metsas.

Andres Tohver

andres@harjuelu.ee

Kuidas on asjad viimase kolme ja poole kuu jooksul arenenud? “Nad alustasid raieatega! Homme kell kolm lähen keskkonnaame- tisse ja algatame menetluse loo- duskaitseala jaoks, aga karta on, et menetluse alguse hetkeks on orienteeruvalt kaks lanki neil juba lageraiutud,” ütles Elisabeth Salmin teisipäeval Harju Elule. Salmini väitel algas lageraie

selle nädala esmaspäeval. “Eile tegid ühe langi ära. Seal parkla lähedal, kus infotund oli. Siis läksid kohe sealt kõrvalt järgmise langi peale. Me praegu passi- me, millal nad lähevad kolman- da peale, mis on oja ääres,” jätkas Salmin. “Langid on ühehek- tarilised.”

Raie käib juba ammu

“Klooga metsaraie on juba paar nädalat käinud. Oleme suhtelisel lõpusirgel. Paar viimast lanki on veel jäänud. Tööde lõpetamine on paari viimase päeva küsimus, kui tehnikal või ilmastikul tõrkeid vahele ei tule,” väitis aga Lääne-Harju metsa- ülem Jürgen Kusmin teisipäeval. Metsaülema sõnul järgitakse kevadisi plaane mõne väikese erandiga.

“Muud muutust ei tulnud kui see, et paar lanki vahetasime rin- gi, mis me koosolekujärgselt pro- tokolliga laiali saatsime,” lisas Kusmin.

peatused said uue kuue

t bussipeatust. Temast paremal seisab juba läbilõigatud lindiga endine külavanem Kaia Pilvik.

põhitooniga mustrid. Igal perekonnal ja suguvõsal võis olla natuke isemoodi mustritriibustik. Jüri kihelkond on ju ajalooliselt üsna suur,” arvas Tamm.

Preester õnnistas

22. septembri programm nägi ette, et iga peatuse avab üks külavanem: Kaia Pilvik kell üks pärastlõunal esimese Vaidasoo bussipeatuse, Ivi Riidel seejärel teise Vaidasoo ja Asner Kolla lõpuks kolmanda ehk Ellaku pea-

tuse. Selleks olid peatustes üles sätitud nii linnid, õhupallid ning külaliste jaoks valmis pandud vahuveinipudelid ja suupisted.

“Meilt käib busse siia-sinna, hõlpsalt pääseb suurde linna. Ootamiseks triibukojad, meie käed on nende loojad,” ütles Pilvik luulevormis esimese peatuse avamissõnad. Järgnevalt välkusid naise käes kuldsed käärid, et roosakas lint läbi lõigata.

Siis astus rahva hulgast ootamatult esile õigeusu preestri

rüüs Aivar Sarapik – ameti poolest kaitseväe vanemkaplan. “Seda Vaidasoo küla bussipeatust pühitsetakse Kolmainu Jumala, Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel,” ütles ta ning pühitses peatuse ning peatuse avajad neile püha vett piserdades.

“Ma elan linnas, aga minu talukoht viimased seitse põlve on siinsamas üle põllu,” poetas Sarapik Harju Elule ja osutas käega Vana-Kadaka talu poole. “Oma küla rahvas, miks mitte

Olvia Laur, Kadri Tamm ja Vaidasoo praegune külavanem Asner Kolla Ellaku peatuse juures kingitusi vahetamas. 3x Andres Tohver

Ivi Riidel Vaidasoo teise bussipeatuse juures kõnet pidamas.

toetada. Mine tea, äkki tuleb kunagi klooster siia.”

Järgnevalt sai sõna Olvia Laur, programmi “EV100 igas külas” Lääne-Harju koordinaator, kes andis üle EV100 metallplaadi märgise. “Aitäh, et te seda teete. Jõudu ja jaksu edaspidiseks,” ütles ta ilusate värviliste bussipeatuste kohta. Märgis kinnitati nelja kruviga peatuse külge.

Enam polnud põhjust end tagasi hoida. Paukusid vahuveini-

pudelite korgid ja kolmkümend huvilist, keda kodanikualgatus oli kokku toonud, lasksid hea maitsta nii kihiseval joogil kui igat sorti suupistetel, mida külaelanikud ise küpsetanud olid.

Kõik see kordus kahes ülejäänud bussipeatuses. Tunni aja olid peatused avatud ja sisse õnnistatud, et edaspidi nii kohalikke kui külalisi Jüri kihelkonna värvides teenida ja rõõmustada. ■

Kloogal jooksis liiva

Kloogal värskest langetatud puudele pandud loosung. Elisabeth Salmin

“Harvesteril numbrit küljes ei olnud. Kui me üritasime kindlaks teha selle harvesteri allhankerfirmat, siis metsaülem ütles, et see on meie harvester,” oli Salmin pahane.

Milline firma ikkagi Klooga metsades raietöid teostab? “Kuna ma ise raietöid ei juhi, siis

pean üle vaatama ja kontrollima,” ei teadnud Kusmin vastata.

Salmini sõnul ei taha RMK temaga enam suhelda. “Pärast seda, kui selgus, et me lähme metsades raietöid teostama, nad väga ei kommenteeri mulle enam midagi,” kurtis ta.

Kusmini arvates on tööd

Kloogal laabunud. “Ilm on ju 100 protseni meie poolel. Pinnas kannab ja töövõtjad on tasemel. Mingeid probleeme meil seal seni küll esinenud ei ole.”

“See on meie jaoks tavapärane protsess riigimetsi uuendada, teiste seas Klooga metsades,” ütles Kusmin. Klooga, Kloogaran ja Kersalu metsamassiivi suurus on kokku üle 400 hektari.

Ei jäta jonni

Salmin otsustas sellegipoolest kolmapäeval keskkonnametisise looduskaitseala nõudma minna. Ta võttis seal vastu kaitse planeerimise spetsialist Tanika Ojasild.

Oma veendumuste toeks on Salmin kogunud ligemale 1200 allkirja, mis ta andis augustis üle RMK-le ja keskkonnametile. Neist ligemale pooled on kogutud interneti kaudu, teine pool ükselt-ükselt käies.

“Ma ei julgenud kuuma tõtu minna eramajadesse. Käisin

ainult kortermajades Kloogal, Klooga aedlinnas ja Paldiskis, orienteeruvalt nendes piirkondades, kus ma teadsin, et elavad inimesed, kellel on Klooga siidemeid,” ütles Salmin.

Kusminil on allkirjade kohta oma arvamus. “Neid oli seal tuhat ja peale. Need anti meile kenasti üle, ainult kahjuks need allkirjad olid kogutud väärale ja eksitavale infole tuginedes,” ütles ta.

Mis seal valet oli? “Seal oli konkreetselt välja toodud, et RMK teenib raiest igalt tihumeetrilt 10 eurot tulu. See on täiesti väär lähenemine. Maksutulu saab juba ühe tihumeetri kohta 70 eurot pluss siis veel omanikutulu ehk kannuraha. Miskipärast oli allkirjade koguja võtnud sellise eksitava info aluseks, mis kõigilt neilt allkirjade kogumise lehtedelt läbi jooksis,” väitis Kusmin.

Palju RMK ühelt tihumeetrilt tulu saab? “Ega seda ei oska et-

te öelda. See selgub tagantjärele, kui on lõplik väljatulek teada, sortimendid müüdnud ja transpordikulud kokku arvatud,” täpsustas Kusmin.

“Ma sain aru, et RMK lähtub metsaseaduse § 2 ehk neil on kohustus metsa uuendada ja nad peavad seda seadust järgima,” oli Salmin pisut ebakindel. Keskkonnaametist oli talle omakorda öeldud, et nad ei saa menetluse vahele astuda ja RMK-le midagi ette kirjutada.

Kusmin ei usu, et Klooga metsa looduskaitseala tekitatakse. “Kõigepealt peaks seal need kaitseväärtused olema. On käinud ju oma ala ekspert Anneli Palo neid lanke üle vaatamas. Sellest lähtuvalt vaatasid need alad täiendavalt üle keskkonnameti ja RMK oma vääriselupaiga inventeerija tunnistusega inimesed. Paraku ei ole seda looduskaitse alla võtta,” ütles Lääne-Harju metsaülem. ■

HEAKi uus juht Hannes Ojangu. Erakogu

Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus saab uue juhi

SA Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus (HEAK) saab järgmisest nädalast uue tegevjuhi. Demis Vossi asemel asub ametisse Hannes Ojangu.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Demis Voss ütles, et on töötanud HEAKis kokku 13 aastat, neist viimased viis aastat tegevjuhina. “Mingil hetkel tuleb teha muudatusi endas ja ka organisatsioonis. Üldiselt on hea, kui see hetk ise ära tabada,” rääkis ta lahkumisest.

Vossi sõnul oleks ta tegevuse üle andnud järgmise aasta suvel, kuid nagu ütleb, siis “elu tuli vahele”.

“Uus väljakutse viib mind sotsiaalhoolekande ja sotsiaalse ettevõtluse valdkonda. Puuetega inimeste arv on Eestis tervikuna suurenenud viimase 10 aasta jooksul 31 protsenti ehk 153 000ni, Harjumaal 41 000ni,” ütles Voss. “Kuid ka nemad vääri- vad samuti hoolivat elukeskkonda ning eneseteostusvõimalusi. Selleks tuleb otsida neile sobivat tööd. Seda lähen appi tegema sihtasutusse Hea Hoog, mis loob ja vahendab tööd psüühilise erivajadusega inimestele.”

“Minu volitused algavad 1. oktoobril ja füüsiliselt tööpostile asun 2. oktoobril,” kinnitas uus juht Hannes Ojangu Harju Elule.

“Varasemalt olen aastaid töötanud pangandussektoris ettevõtete panganduse suunal. Olen ametis olnud erinevatel ametikohtadel, kus olen saanud kaasa lüüa ja juhtida ettevõtetele suunatud pangateenuste väärtuspakkumiste kujundamist ja disaini kui ka segmendipõhiste teenidusmodelite kujundamist,” rääkis Ojangu.

Lisaks on ta aidanud kaasa tehnoloogiaettevõtete edendamisele. Seda SAs Tallinna Teaduspark Tehnopol, kus töötas peaaegu kümne aastat. “Tegelesin seal algselt erinevate äriarenduste pakkimisega ning hiljem vastutasin Tehnopolli finants- ja administratiivtegevuste eest,” ütles Ojangu.

Miks otsustas Ojangu kandidadeerida HEAKi juhi kohale? “Olen mõnda aega tundnud sisetunnet, et tahet ja motivatsiooni panna Eestis ettevõtluse ja ettevõtlikuse edendamiseks. Ja kui märkasin HEAKi juhi konkurssi, otsustasin sellest osa võtta,” ütles ta.

Kindlasti oli Ojangu jaoks otsustav kaalukauss kohtumine nõukogu liikmetega, kellega olid tal ühised väärtushinnangud ja tulevikuvaated. ■

Vox populi, vox Dei

Kas lisaks praegustele erakondale on tarvis uusi tulijaid ja inimesi?

Aimur Liiva
Kiili vallavanem

Olen kursis pealiskaudselt. Põhiliselt Eesti 200 ideedega. Ja kui esialgu tundus, et sellest konkreetsest liikumisest võib isegi asja saada ühe võimaliku alternatiivina olemasolevatele parteidele, siis nüüd pigem mitte. Mõte haridus- ja sotsiaalteenuste riigistamisest ja standardiseerimisest on intellektuaalselt huvitav. Aga päris elus on lõpuks klassi ees või abivajajatega tegelemas ikka needsamad kohapealsed inimesed, kelle tänases pädevuses ja otsustusvõimes uus tulija kahtleb. Ja ma usun, et enamuse omavalitsuste puhul täiesti asjata.

Jaan Nuga
EELK Harju-Jaani koguduse õpetaja

Eks nii palju, kui meedia kanalite kaudu on mu kõrvu jõudnud. Pole küll ekstra tähelepanu sellele pühendanud. Tuleb tunnistada, et praeguse valimisüsteemi juures ei näe ma väga palju võimalusi, kuis rahvas saaks oluliselt mõjutada otsustajate hulka. Samas öeldakse, et mida rohkem, seda uhkem. See, et aeg-ajalt keegi ikka üritab rahvast koondada, on ju üsna loomulik ja tavapärane. Varem või hiljem ühinevad üritajad ikka mõne suurema parteiga või omavahel.

Sulev Valdmaa
Kuusalu elanik

Ei ole. Nn ideede korvist on kõik olulised ideed juba ammu-ammu ära nopitud. Ja praegused suured erakonnad on neidki samuti ammu omavahel jagama hakanud – olgu nad omast arust parem- või vasakpoolsed. Uutel tulijatel pole seetõttu korvist enam peale riismete midagi võtta. Poliitikasse kibeled ei peaks looma oma herbaariumierakondi, vaid leidma sobiva paiga olemasolevate võimaluste seast, kuhu oma energia suunata.

Nädal virtuaalpeeglis

Heiki Raudla

Viimasel ajal on palju räägitud lastetusmaksust, kuid mitmete analüütikute sõnul on see vaid üks abinõu rahvastikuprobleemide lahendamisel. Et maksust oleks rohkem tulu, tuleks Eestis kehtestada astmeline lastetusmaks.

Lastetu, kellel pole ühtegi last, maksaks oma puuduva lapse pealt teatud protsendi lastetusmaksu. Kahe lapse mitteomaja maksuprotsent on kaks korda suurem. Kui aga lastetul puudub ka kolmas laps, on lastetusmaks kolmekordne.

Nii laekub riigi tuludesse miljoneid eurosid, mida on võimalik absorbeerida ühiskonna sidususe suurendamiseks. Suurem lastetusmaks annab ka võimaluse vähendada alkoholiaktsiisi, mis pikemas perspektiivis suurendab lastetusmaksu sihtühma ning sellega koos suurenevad ka laekumised riigieelarvesse.

Avo Üprus

Miks on Eestil vaja paavsti?

Mõtestamaks elu. Juba tähelepanu juhtimine sellele, et hea elu ei ole alati hästi elatud elu, annab mõtteainet. Lisaks ka Maarjamaa mõtestamine mälu ja viljakuse kaudu. Suurepärase.

Eesti Loomakaitse Selts

Asjad ei ole alati nii, nagu need paistavad. Mitte metskits ei lähe üle tee, vaid tee läheb läbi metsa.

Tiia Väik
Vandjala külanõu Jõelähtmest

Momendil peaks uusi olema kaks ehk Eesti 200 ja Elurikkuse Erakond. Mõlemad koguvad üsnasti liikmeid, et erakonnaks muutuda. Neid on ikka vaja. Ja praegused suuredki erakonnad ise on ju alustanud 200 liikme nõudest. See 500 liikme nõue erakonnaks registreerimisel vist on tingitud suurte hirmudest? Ja riigikogus peaksid nad kindlasti esindatud saama. Eriti just need erakonnad-liikumised, mis uut verd ja maalähedamast mõtlemist esindavad.

Andrus Saliste
Kodanikuaktivist ja ettevõtja Murastest

Olen kursis ja tundub, et nende tekkeks on olemas nii laiem "kasvuturvas" kui ka ühiskonda korraldada tahtvate uute inimeste kriitiline hulk. Või nagu kõlas presidendi sõnum – kui poliitikas ei osale, siis ei oleks nagu õigust ka viriseda! Uusi tegijaid on vaja kasvõi seetõttu, et olemasolevad poliitilised erakonnad liiga ära ei sammaldaks. Oluline on hoida suhet inimesega (meie riigi kõige suurema varaga) aktuaalsena.

Irja Tiri
Kiisa elanik

Ma ei vaata ülekandeid riigikogust. Aga ühel korral sattusin juhuslikult seda jälgima. Kahjuks oli nähtu üsna õudne. Seepärast pooldan uute liikumuste ja erakondade teket. Ehk on noorema ning uue põlvkonna mõtted toredamad, kui seda on täna tegijatel.

Tark kodu on kaunis

Arvi Altmäe

Kaunis Eesti Kodu eestvedaja

Lennart Meri mõtles ja ütles ikka, et meie kodu ei lõpe toaukse sulgemise või aiavärava kinnipanekuga. "Eesti on meie kodu," rõhutas president.

Miks mina neid sõnu siin ja praegu rõhutan? Algamas on 22. kauni kodu konkurss, millele maakonnad esitavad nominendid küll alles juunis ja nominentidest laureaateideks saanud tunustab president iseseisvuspäeva künnisel, aga oma kodule peaksime mõtlema kõik ja kogu aeg.

Eestlastel on kodu ikka südames olnud. Kaunite kodude tunustamisega tegi algust juba riigivanem Päts tollase siseministri Kaarel Eenpalu ettepanekul, kui ta 23. aprillil 1936 protokollliselt kiitis heaks kodukaunistamise hoogtöö.

Nõukogude aeg suutis hävitada meie maal palju, aga mitte eestlaste tahet oma kodud ja kodukant kaunis hoida – siis võistlesid heakorras isegi kolhoosikeskused.

1997. aastal Paslepas, kui president Meri juurde olid kogunenud mitmed meie kirjanikud, kunstnikud, näitlejad – sõnaga, kultuuritegelased – tehti presidendile ettepanek kuulutada taas välja kodukaunistamise konkurss ja hakata selle patrooniks. Nii ka läks. Samas moodustati ka mittetulundusühingu Eesti Kodukaunistamise Ühenduse eelkäija peakomitee, mille etteotsa valiti siis auväärne haritlane Peeter Olesk, kes ennast aga mõne kuu pärast taandas. Ei jäänudki muud üle kui minul, aseesimehel, hakata kauni kodu vankrit vedama. Olen ju hariduselt arhitekt ja seetõttu on ka kaunite kodude konkurss mulle juba erialaliselt hingelähedane.

Küll aga oli vajalik teada, mis mujal maailmas selles vallas toimub. Nii otsustasime koos kolleegidega uurida, mis välismaal kodukaunistamise vallas tehakse, milliseid konkursse korraldatakse.

Küll aga oli vajalik teada, mis mujal maailmas selles vallas toimub. Nii otsustasime koos kolleegidega uurida, mis välismaal kodukaunistamise vallas tehakse, milliseid konkursse korraldatakse.

Atraktiivne Eesti

Üllatusena selgus, et meie lähiriikides kauni kodu konkursse polegi. Vähemalt traditsiooniliselt mitte. Näiteks Lätis reeglina keegi parlamendiliikmetest leiab mõnest fondist mingid rahad, ja austasustab siis meelepäraseid kodusid. Selline tegevus tundub rohkem poliitika kui kauni koduga

seotud olevat. Prantsusmaal selgitati aasta kauneim aga tõeliselt prantslaslikult. Iga piirkond Prantsusmaal tõi välja oma kodu, neist valiti välja viis ja siis president – tol korral auväärne Jacques Chirac – ütles, milline kodu on see kauneim.

Kas see praegusel ajal ka nii on, ei julge kinnitada, pole enam uurinud. Sõnaga: eeskujul meil võtta kusagilt polnud. Hädasotsustasimegi Lennart Meri eestvõttel pöörduda tollaste maavanemate poole palvega selgitada välja igas maakonnas parimad, kelle hulgast siis üleriigiline toimikond valib omakorda parimad, mis saavad presidendi tunustuse.

Ja nii on see kestnud tänaseni ehk 21 aastat. Muidugi on põnev meenutada seda, miks maavanemad sellest konkursist tuliselt kinni haarasid ja promootoriteks asusid. Kõik me mäletame, kui aktuaalne oli tollal – nagu ka tänapäeval! – välisinvesteeringute Eestisse meelitamine. Meie moto oli: ainult atraktiivne Eesti on ka majanduslikult atraktiivne. Maavanematele läks see peale.

Minu jaoks kauneim

Palju ma ise olen kauneid kodusid läbi sõitnud? Ma olen esimees, pean korraldama, et kõik liinid maakondades toimiksid. Olen istungi juhataja, kus üleriigiline komisjon otsustab, millistest nominentidest saavad laureaadid. Ja see on demokraatlik protsess.

Oma lemmikud on aga ka minul. Näiteks Rootsis on silma hakanud, kui lihtsate vahenditega üritatakse pargid korras hoida – näiteks muru niidetakse minimaalselt. Lihtsalt inim- ja masinenergia kokkuhoiu kaalutlustel, ja mitte ainult, nii püütakse säilitada ka looduse puutumatust ning õitsemise ilu. Kui aga rikkas Rootsis hoitakse kokku, lastakse parkides murul ja lillel kasvada, ei rikota loodust, miks ei peaks tegema seda meie siin, Eestis? On kuulda juba mitmeid häälgi, et oleme oma muruhoolduse agaruses liiale läinud. Võib-olla

on neil õigus? Küll aga on kuulda ka neid arvamusi ja seda eriti välismaalaste poolt, et Eesti on heakorras mõttes isegi väga atraktiivne.

Kui aga rikkas Rootsis hoitakse kokku, lastakse parkides murul ja lillel kasvada, ei rikota loodust, miks ei peaks tegema seda meie siin, Eestis?

See Rootsi loodussäästlik haljastuskunst veel silme ees, jõudsingi Muhumaale Lõetsa külla peremees Sulev Vahtra juurde. Midagi seal meenutas Rootsis nähtut. Loodusliku muru sisse oli niidukiga veetud ainult üks looklev rada, mis määrgistas inimese kohalolekut, aga muus osas oli loodus oma rikkalikus ilus ja liigirohkuses puutumata. Loodusel oli lastud olla nii, nagu ta kasvab. Inimene oli kohanenud loodusega, mitte polnud loodust kohandatud inimesega. Teaduslikumalt öeldes: see peremees oli arvesse võtnud tõhusa haljastuse faktorit, millel teadlased on määratlenud kuus olulist faktorit: bioloogiline, ökoloogiline, energeetiline, sotsiaalne, psühholoogiline ja esteetiline.

Eelnevale toetudes on minul üks mõte. Inimesed siin Eestimaal, kellel on mõni väikegi maalapp ja tahtmist seal toimetada, võiksid lisaks muudele aednikutarkustele endale teadvustada ka taimede tõhususarvud. Neid ei ole palju. Rootslased on määranud neli arvu, ameeriklased ja sakslased rohkem, meil on neid 25. Maad kattev asfaltbetoon on tõhususarvuga 0, kõrgustesse pürgiv puu aga märksa suurema tõhususkoeffitsiendiga – mida kõrgemale, seda suuremaga. Nii saab igaüks välja arvutada, kui tõhus on tema maalapp või aed meie ühise ökosüsteemi säilitamisel.

Miks ma sellest kõnelen? Kui Lennart Meri õigesti ütles, et meie kodu ei lõpe aiaväravaga, siis tänapäeval, mil maailm on globaliseerunud, ei lõpe meie kodu ka Eestimaaga. ■

3 küsimust

SIRJE POTISEPP

Eesti toiduliidu juhataja

Värskest valiti välja Eesti toidutööstuste "Südamega tegija" tiitli nominendid. Kui palju neid tänavu on?

Juba neljandat aastat järjest valis juhtkogu välja viis silmapaistvat töötajat, kes on pühendunult panustanud enamus oma tööelust toidusektori arendamisse. Nad jätkavad kandideerimist tänavuse "Südamega tegija" tiitlile. Nominentideks valiti Saku õlletehase keedu- ja protsessiosakonna vanemmeister Reet Silde, Salvesti ostuspetsialist Ilona Leosk, HKScan Estonia Rakvere Lihakombinaadi tooraine jagaja Rita Jõgisoo, Farmi piimatööstuse Annikvere juustutsehhi juhataja-tehnoloog Mare Raja ning A. Le Coqi tootmise arendusjuht Rein Sõot. Neist üks pälvib 16. oktoobril tiitli.

Kui kaua on Reet Silde Saku töötanud?

Saku õlletehase keedu- ja protsessiosakonna vanemmeister Reet Silde alustas oma töötöötkonda Sakus juba 1979. aastal. Ta on oma valdkonna patrioot, kelle jaoks on oluline, et õllekeedu protsess toimiks täiuslikult. Reet on keedumaja vanemmeisteri ja juhataja kohal juhtinud keedumaja tööd kindlakäeliselt ning seisnud hea selle eest, et tema osakonnas töötavatel inimestel oleks asjakohane väljaõpe, et nende töökeskkond oleks ohutu, tootmisgraafik täpne ning et keedumaja oma uhkete vaskkateldegale oleks esinduslik tehaseekskursiooni alguspunkt.

Millal selgub tegija ning kes saavad hääletada?

Selleaastaste nominentidega saab alates 25. septembrist tutvuda lähemalt toiduliidu Facebooki lehel. 1–7. oktoobri rini saab sealsamas oma lemmikule ka hääle anda. Seejärel, võttes arvesse ka rahvahääletuse tulemusi, asub nominente hindama taas toiduliidu juhtkogu. Ta valib välja toidutööstuse "Südamega tegija" tiitli võitja. Võitja puhul hinnatakse lisaks töötaja staaži pikkusele ka seda, kuidas kandidaat on panustanud ettevõtte arengusse, töökeskkonda ja -kollektiivi, kuidas ta on nii enda oskusi arendanud kui ka nooremaid kolleege välja õpetanud. Tänavu valitakse toiduainetööstuse tegijat juba neljandat aastat. Möödunud aastal omistati antud tiitel Kalevi kompekti-valmistaja Elvi Õismaale.

Eelmise nädala loetumad lood

- "Ülemistest peab saama aken Euroopasse"
- "Rae vallas tabati 3-promillise joobega 11-aastane"
- "Mootoririke jättis peajuhid tundideks Naissaarele"

Tulemas

Reede, 28. september

- Maardus Kellamäe pargis kell 18–22 “Valgus kõnnib Maardus”.

Laupäev, 29. september

- Vasalemma rallikrossirajal kell 9–18 Vasalemma Trial 2018.
- Vaskjala veehoidla rannast stardib kell 10 1. Pirita jõe aerutamisvõistlus Kiilujälg.
- Maardu krossirajal kell 11 motokross Maardu GP 2018. Meeskondlik motokross, Tõnu Lille mälestussõit.
- Maardu Metsapargis kell 11 Maardu sügisjooks ja tervisekäimine.
- Harmi koolis kell 14 kooli 175. sünnipäeva tähistamine ja mihklilaat. Kell 18.30 ansambel Rivaal.

Pühapäev, 30. september

- Tallinna kesklinnast algab kell 9 Harjumaa hiieretk Muraste ja Keila kandis. Reisijuht on Ahto Kaasik. Pilet 30 eurot.
- EELK Keila Miikaeli kirikus kell 11 koguduse sünnipäeva ning uue õpetaja ametisseadmise teenistus. Osaleb piiskop Tiit Salumäe.
- Saku mõisas kell 17 rahvusvahelise muusikapäeva kontsert. Esineb segakoor Tuljak.

Esmaspäev, 1. oktoober

- Keila kultuurikeskuses kell 11 lasteetendus “Hans ja Grete”.
- Aruküla rahvamajas kell 11 maailma eakatepäeva tähistamine. Kell 11 discgolfi mängimine, kell 12 külas Aleksei Turovski.
- Loo kultuurikeskuses kell 12.30 muusikapäeva kontsert. Tasuta.
- Loksa kultuurikeskuses kell 17 muusikapäeva kontsert. Tasuta.

Neljäpäev, 4. oktoober

- Kose raamatukogus kell 18 jagab Arno Pavel reisimuljeid Ukrainast.

Rae vallas tabati 11-aastane rattur enam kui 3-promillises joobes

□ Selle nädala teisipäeval kella 17 ajal sai politsei teate liiklusõnnetusest Rae vallas Peetri alevikus, kus 11-aastane alkoholijoobes poiss kukkus rattalt maha.

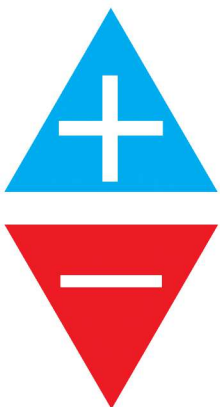

Tallinna Lastehaigla. Vikipeedia

“Hetkel selgitame, kuidas laps alkoholi kätte sai. Võtsime ühendust ka kohaliku kaupluse esindajaga ja leppisime kokku, et turvatöötajad hoiavad noortel teravamalt silma peal ning tõhustavad omalt poolt samuti järelevalvet meetmeid,” selgitas Sinikas.

Kolmapäeva hommikul külastas noorsoopolitseinik kodukülastuse käigus poissi ja tema vanemaid. “Lapse ja vanematega vesteldi, et selgitada juhtunu tagamaid. Laps on koos vanematega politseisse ka välja kutsutud. Samuti suhtlesime kohaliku omavalitsusega ning andsime teada lapse abivajadusest,” rääkis Sinikas.

Nädala pluss ja miinus

SOOJUS OMAENDA PRÜGIST
Paberivabriku jäätmeid kasutatav koostootmisjaam muudab Kehra linna keskkonnasõbralikumaks.

PURJUS LAPSED
Harjumaal on politsei tabanud tänava juba üle poole saja purjus alaealise.

Coopi kommunikatsioonijuht Martin Miido on saanud koodi, kapi avanud ja võtab paki välja. Allar Viivik

“NEED ON NAGU TAVALISED KÜLMIKUD”

Kuller toob toidu otse külmkappi

KAUBANDUS

Allar Viivik
allar@harjuelu.ee

□ Eelmisest nädalast saab Coopi e-poest tellida toitu toidukappidesse, mis säilitavad saadetise vajalikul temperatuuril nii tava- kui ka sügavkülmutususes. Esimesed kuus sinist kappi asuvad Tallinna põhimagistraalide ääres, Neste ja Alexela tanklate juures.

Coop Eesti Keskühistu juhatus esimees Jaanus Vihand ütles, et uue teenuse kasutuselevõtmine toob kaasa olulise muutuse kogu toiduvaldkonna e-kaubanduses.

“Uus tehnoloogia annab võimaluse e-poest toitu tellida paljudel neil inimestel, kelle jaoks kauba kojuvedu seni mingil põhjusel ei sobinud,” lisas Vihand.

Kui seni on kuller toonud toidu koduukseni ja eeldas kliendilt samal ajal kodus olemist, siis toidukapi juurde saab klient minna ise endale sobiva pooleteisutunise ajavahemiku sees. Nii on näiteks õhtul töölt koju sõites mugav tellitud kaup toidukapist kaasa haarata.

“Koostöö tanklakettidega annab meile ühelt poolt hea võimaluse paigutada kapid hästi ligipääsetavatesse kohtadesse ning pakub kliendile võimaluse auto samaaegselt tankida,” rääkis Vihand.

Kapid on kergesti äratuntavad. Need on taevasinised ning ümbritsetud valge valguskastiga, mis on tähistatud eCoop.ee sümboliluga.

Harju Elu uuris Coopi kommunikatsioonijuhilt Martin Mii-dolt, kuidas toidusaamine käib ning kapid töötavad.

Millistes lähiriikides on neid juba olemas?

Teave

Esimesed kuus toidukappi asuvad Tallinnas

- Kadakas (Neste tankla Kadaka tee 60).
- Sikupillis (Alexela tankla Tartu mnt 87b).
- Uues Maailmas (Neste tankla Suur-Ameerika 49/Koidu 47).
- Veerennis (Alexela tankla Vana-Lõuna 30).
- Haabersti (Neste tankla Paldiski mnt 98).
- Pelgulinnas (Neste tankla Sõle 25a)

Uute lahenduste kasutuselevõtmine on üks osa meie igapäevastest tööst ning taolised täisfunktsionaalsed toidukapid, kus on nii tavajahutus kui ka sügavkülmutuse režiimid, on kasutusel mitmetes riikides. Täpselt samasugused kapid on kasutusel näiteks Rootsis ja Venemaal. Need on end meiega sarnases kliimas nii pakase kui kuuma ilmaga väga hästi toetanud ning neid paigaldatakse järjest juurde.

Milline on kappide tööpõhimõte?

Toidukapid on sisuliselt nagu tavalised külmkapid, kus on nii tavajahutuse kui ka sügavkülmutuse režiim. See tähendab, et sinna saab tellida kaupa puu- ja juurviljast kuni jäätiste ja miks mitte ka tavalise pakitud jääni. Kui kliendil on tellitud kauba hulgas tooteid, mida tuleb säilitada eraldi tava- ja sügavkülmas, siis pannakse kaup kahte kambriisse, osa tavalisse ja osa sügavkülma.

Erinevus harjumuspärase pakiautomaatidega on see, et kapi temperatuuri säilitamise eesmärgil ei avane kapiuksed automaatselt, vaid need tuleb ise avada ja sulgeda. Samuti on toi-

dukappi tellides määratud poolelise tunnine ajavahemik, mille jooksul tuleb kaubal järel käia. Kapid on toodetud Hiinas.

Ühes toidukapis on kokku 39 kambrit ehk ust. Sellest 27 on tavajahutusega ning 12 on sügavkülmutusega. Sõltuvalt ostukoti suuruselt mahutab üks kamber 2–3 ostukotti.

Kui kaua on võimalik toiduaineid kambri hoida?

Toidukappide tellides tuleb kliendil valida endale sobilik pooleteisutunne ajavahemik. Kui klient selle aja sees kaubale järgi ei jõua, siis erandkorras on võimalik lisada kaup järgmisesse pooleteisutunnisse ajavahemikku, aga seda ainult sellisel juhul, kui järgmises ajavahemikus on vaba koht.

Kuidas käib tellimine ja maksimine?

Toidukauba tellimine toidukappi on lihtne, tuleb minna aadressile www.ecoop.ee, valida välja endale sobilikud tooted ning valida tarneviisina kas kojukanne või toidukapp. Seal on võimalik juba maksta ning täpselt kirja panna kojutellimise korral oma kodune aadress või toidukappi tellides tuleb valida endale sobivaim toidukapp. Üksikood saadetakse kliendile mobiilile.

Kas kappe seatakse üles ka Harjumaale?

Hetkel on tegemist pilootprojektiga. Kui toidukappe saadab edu, siis paigaldatakse neid kindlasti ka Tallinnast väljapoole. Kuhu täpsemalt, selgub täpsemalt juba siis, kui aeg käes. Seni on aga kõigil, ka neil, kes Tallinnas ei ela, aga näiteks töötavad seal, tellida kaupa toidukappi ja töölt koju sõites haarata toidukapist kogu vajalik toidukaaram minutiga kaasa. Coopi e-poest tellides on nii kojuvedu kui ka toidukappi tellimine alates 25-eurosest ostukorvist tasuta. ■

Harju arv

11

- Teisipäeval juhtus Peetri alevikus liiklusõnnetus, kui alkoholijoobes 11-aastane poiss sõitis jalgrattaga ja kukkus.

Lühidalt

Harku vallas kadunuks jäänud eakas naine leiti surnuna

20. septembril Harku vallas Naage külas oma kodust lahkunud ja seejärel kadunuks jäänud 87-aastane Illa-Koidula leiti surnuna. Pühapäeval kella 12.40 ajal leidsid vabatahtlikud eaka naise surnukeha Vääna-Jõesuu küla lähedalt metsast. Surnukehal vägivalla tunnuseid ei tuvastatud, tapne surma põhjus selgub kohtuarstlikul lahingul. (HE)

Leino Mägi liitus Eesti 200-ga

Poliitilise liikumisega Eesti 200 liitus endine Keila linnaapea ja kahe riigikogu koosseisu liige Leino Mägi. “Ühinesin Eesti 200 liikumisega sellepärast, et mulle meeldib nende innukus ja ideed Eesti riigi reformimisel,” põhjendas Mägi. Mägi töötas aastatel 1995–2003 Keila linnaapeana ja on tegelenud pikalt Keila spordija hariduselu edendamise. (HE)

Spordihooned. Andres Tohver

Raasiku põhikoolil valmis spordihooned

Sel teisipäeval avati Raasiku põhikooli uus spordihooned. Uude spordikompleksi kuulub suur spordisaal, kaks võimlemissaali ning jõusaal. Spordihooned on avatud liisaks koolilastele ka kohalikele, kes saavad eelneval registreerimisel võimalik kasutada. Spordihooned läks maksmas 1,3 miljonit ning seda ehitas Nordlin Ehitus. (HE)

Avalikustati Riisipere-Turba raudtee KMH programm

Saue vallavalitsus teatas raudteelõigul Turbast Harju- ja Lääne maakonna piirini keskkonnamõju hindamise programmi avalikustamisest. KMH programmile saab ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi esitada kuni 30. septembrini. Valitsus kiitis möödunud aasta mais heaks Turba-Riisipere 6,5-kilomeetrise raudteelõigu ehitamise 8 miljoni euro eest. (HE)

Tallinnas toimub noortele inspiratsioonipäev

Laupäeval toimub Tallinnas ideede inkubaator 18–30-aastastele noortele, kes tahavad lahendada mõnd oma kogukonna probleemi ja osalevad Euroopa Solidaarsuskorpuse konkursil, et pälvida oma idee elluviimiseks kuni 6500 euro suurust toetust. Ideede konkurs on mõeldud vähemalt viieliikmelistele noorte gruppidele. (HE)

Vähk võib olla seotud tööga

Silja Soon

Tööinspektsiooni peadirektori asetäitja

Üks põhilisi tööga seotud diagnoose Euroopas on vähk. Üle poolte surmaga lõppenud tööst põhjustatud haigestumiste puhul on diagnoosiks olnud vähkkasvaja. Vähk on väga tõsine haigus ja see ei teki üleöö. See võib hakata kujunema esimesest tööpäevast ja avalduda alles pensioni eel.

Vähistatistika tekitab muret mitte ainult paljudele peredele, vaid ka riigile. Haigestumiste esmajuhtude arv suureneb aasta-aastalt ja viiekümne aastaga on vähki haigestumus sisuliselt kahekordistunud. 30–40% vähijuhtumitest on seotud inimese tervisekätumise, mida saaks tervistlike valikuid tehes vältida.

Pahaloomulise kasvaja diagnoos ehmatas nii haigestunut kui tema pereliikmeid. Eesti Vähiregistri andmete kohaselt diagnoositi 2015. aastal 100 000 elaniku kohta 658,9 uut vähijuhtumit kõikide paikmegruppide kohta. Sama aasta lõpu seisuga oli Eesti rahvastikus üle 57 000 inimese, kellel oli diagnoositud mõni pahaloomuline kasvaja. See arv on suurem kui on Pärnu linnas elanikke.

Vähk ei ole kunagi lihtne haigus ühe kindla põhjuse või raviga. Mõistagi sõltub risk paljuski mitmete erinevate tegurite kombinatsioonist – inimese tervisekäitumisest, geneetilistest, individuaalsetest ja/või kokkupuutest erinevate keskkonnas leiduvate kantserogeenide ainetega või protsessidega.

Täiskasvanud inimene veeab suure osa oma ajast tööl ning oleks vale arvata, et töökohal meid tervist ei mõjuta. Euroopas toodetakse Eurostati andmetel aastas üle 30 miljoni tonni kantserogeenide, mutageenide ja reprotoxilisest aine. Paljud neist ainetest jõuavad töökohale. Soomes moodustavad tööstusega seotud vähijuhtumid 5,3–8,4% kõikidest vähijuhtudest. Suurbritannias on 4%

uutest vähijuhtumitest seotud töökohaga ja selle ohuteguritega. Mitmed Eesti onkoloogid leiavad, et ka meil võib umbes 4% vähijuhtumitest olla seotud tööga. See on oletuslik hinnang, sest meil veel ei koguta andmeid töö ja vähi võimalikest seostest.

Ent lisaks kemikaalidele on ka bioloogilisi, füüsikalisi ja organisatsioonilisi tegureid, mis kasvavaid põhjustavad. Näiteks loetakse liigkestvat istuvat tööd vähiriskiga seotuks, samuti staatilist koormust või liigpikka sunnitud töötamist. Ohuteguriks peetakse ka töökorralduse eripära, kus vahetustega töötamisel on suurimaks probleemiks inimese tsirkadiaanrütmi häirimine. Uuringud kinnitavad, et öistes vahetustes töötavatel meditsiinilistel esineb sagedamini rinnavähki.

Mitmed Eesti onkoloogid leiavad, et ka meil võib umbes 4% vähijuhtumitest olla seotud tööga.

Euroopa Tööohutuse ja Tötervishoiu Agentuuri EU-OSHA allikad viitavad ka erinevate ohutegurite koostoimele töökohal. Näiteks ultraviolettkiirguse, mõnede kemikaalide ja ravimite koostöös. Siin on ilmestavaks näiteks suvine teedehitus, kus kasutatakse raske tehnikat ja kuuma bituumenit. Kui ka ilm juhtub palav olema ja töömehed on seetõttu sargi seljast võtnud, on loodud kõik tingimused melanoomi tekkeks. Nad töötavad päikesekiirguses, lisaks eritub kuumuses ohtlikke aineid neli korda rohkem.

Mida saab ise teha, et püüda vältida vähki haigestumist?

Ennetavaid abinõusid on mitmeid ja suunatud alati konkreetse ohuteguri spetsiifikale. Kemikaalide kasutamisel tuleb hoolitseda, et ohtlikud kemikaalid asendatakse ohutumatel, tööprotsessid oleksid hermeetilised. Kindlasti tuleb kasutada sobivaid isikukaitsevahendeid, vajalik on korralik väljaõpe ning ohutusnõuete range järgimine. Tähtsaim abinõu on aga töökorralduslik – normaalne töö- ja puhkeaja vaheldumine, piisav puhkus, ületundide vältimine. Jällegi saab probleemide kuhjumist vältida asjakohase koolitusega ning töötajale tuleb anda kindel teadmine, et ta ei ole üksik, kui tal on mõni tööga seotud mure või probleem. ■

“ESIMENE OLI KOMPLEKT ÖÖKLUBISSE PRIVE”

Mööbli saab tellida ka enda soovide järgi

SISUTURUNDUS

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Tallinnas asuv Ra Sun OÜ valmistab pehmet mööblit nii büroodele, restoranidele kui ka baaridele. Kuid soovi korral saab diivani või tugitooli ka endale eramusse või korterisse tellida. Ja seda enda visandite ning ideede põhjal.

Ettevõtte Ra Sun OÜ on tegutsenud ühe eestvedaja Allan Prooso kinnitusele üheksa aastat. Mööbli restaureerimisega on mees koos venna Raivoga toimetanud kokku umbes 15 aastat. “Esimene töö oli ühe väga huvitava Rootsi diivanikomplekti taastamine. Järgnes kirjutuslaud ja juba hakkaski tulema paralleelselt restaureerimise ja mööbli remondiga tellimusi hoopis pehmele mööblile,” lisab Allan Prooso.

Praegusest toodangust moodustabki lõviosa eritellimus pehmele mööblile avalikku ruumi. Need on restoranid, kohvikud, bürood jne. Pisut vähem valmistatakse mööblit kodudesse. Sooviks väikese osa tootmismahust moodustavad omamudelid ja restaureerimine.

Prooso mäletab hästi ettevõtte esimest suuremat tellimust. See oli mööblikomplekt ööklubisse Prive.

“Väga ambitsioonikas projekt – hiigelsuur asümmeetriline looklev diivan, mille polstrisse oli uputatud tihedalt LED lampe. Arvestasime nii ajas kui rahas küll täiesti mööda ehk alahindasime töö mahtu ja maksumust. Aga saime hakkama. Ja kogusime tohutult hulgal tarkust, kogemust ja seda kohe esimese projektiga,” meenutab Allan Prooso.

Paku ise visand

Kuidas saab näiteks endale tellida koju või restorani mööblit? “Eritellimusmööbel erakliendile tähendabki tavaliselt seda, et klient tuleb meile ja püüab kas seletuse või visandite abil selgitada, mida ta ideaalis oma kodu näha sooviks. Saadud info põhjal valmistame kliendile joonised ja ajame mööblieseme disaini lõplikult paika. Suur abi on muidugi interneti põhjatu pildivaramu, kust soove ilmestavaid näiteid leida,” seletab Prooso.

Ta soovib kasutada alati (kui vähegi võimalik) sisearhitekti või disaineri teenuseid. “Teeme seda ise ka igal võimalusel, vaatamata oma suhteliselt pikale kogemusele. Professionaalist kõrvaltvaataja pilk näeb ja leiab alati midagi, mille peale ise ei tule. Rääkimata proportsiooni- ja kompositsioonitajust, värvide kombineerimise oskusest jne,” selgitab Prooso.

Ta lisab, et ilmselt peab igaüks ennast nendes küsimustes üsna pädevateks. “Aga professionaal oma harituse, oskuste ja kogemustega teeb enamasti ikkagi parema tulemuse,” rõhutab mees.

Enamus Ra Sun OÜ klientidest on Eesti inimesed ja ettevõt-

“Vajalikke kangaid toovad nad ise maale. Metallosad ja mehhanismid tulevad ikka kaubandusest, diivanite ja tugitoolide jalad valmistame tihti ka eritellimusena,” kirjeldab Allan Prooso.

Allar Viivik

Firmas tehtud laud ja toolid raadiomajas.

Meeli Küttim

ted, aga mööblit on tehtud ka Soome, Norra ja Rootsi. “Rootsi ja Soome ettevõtetega käib meil järjest tihedam koostöö,” kirjeldab ta.

Vajalikke kangaid toovad nad ise maale. Valikus on tuntumad Euroopa kvaliteetbrandid nii disainmööblile kui kohvikute, büroo ja muu avaliku ruumi mööblile, millel on nõutav erakordselt hea kulumiskindlus. “Metallosad ja mehhanismid tulevad ikka kaubandusest, diivanite ja tugitoolide jalad valmistame tihti ka eritellimusena,” kirjeldab Prooso.

Odavaga ei konkureeri

Kas hoone sisemuse kuju ja suurust on ka mööbli järgi kujundatud? “Ruumi on mööbli järgi kujundatud küll. Mõni diivan võib olla vabalt nii tugeva

Kaubamaja lasteosakonna sisekujundus ning mööbel.

Indrek Gutman

karakteriga, et sunnib ruumi enda järgi sobima kujundama. Kohe meenub meie diivanid Piano või Noon,” ütleb Allan Prooso. “Kui inimesele meeldib näiteks meie Ra diivan, aga leiab mõtlemisel, et see on paar sentimeetrit liiga pikk või on iste liiga sügav vms, saame seda kõike valmistamisel arvesse võtta. Ja valmiv diivan vastab ideaalselt antud tingimustele,” lisab mees.

Ettevõttest saab tellida ka näiteks baaripukke ning järeid. Mis teeb need heaks, mugavaks ja populaarseteks?

“Baaripukk oma olemuselt ei saagi olla märkimisväärselt mugav. Talutavaks istmeks teeb baaripuki seljatugi. Reeglina muudab see aga toote välimust ja mitte positiivses suunas,” arvab ettevõtte juht. Kompromissiks on siinkohal väga madal seljatugi. Inimene toetab istudes ai-

nult alaselga, sellest tegelikult piisab.

Järid on Prooso sõnul taas popid. “Hinnas on hetkel kergelt mõjuv funktsionaalne mööbel, järi on selle suurepärane näide,” lisab Prooso.

Hea mööbel pole teadagi odavate killast. Prooso kinnitab, et nende ettevõtte ei konkureeri odavmööbli pakkujatega. “Oleme oma hinna-kvaliteedi suhtelt Eesti turul väga heas positsioonis. Meile annab eelise meie ettevõtte suhteline väiksus ja mobiilsus. Kuna igat mööblitükki, mis meilt tellitakse, valmistab kokku maksimaalselt kolm inimest, on meie kvaliteedikontroll äärmiselt tõhus. Saame mööbli mõõduks arvestada absoluutselt iga kliendi sooviga. Seda mitte ainult eritellimuse, vaid ka valmis-mudelite tootmises,” räägib ta. ■

Vaata lisa: www.rasun.ee

KNOOBUS

Metal roof and facade solutions

Knoobus OÜ valmistab:
erineva kuju, materjali ja värviga
LIISTPROFIILE

- paksus materjalil kuni 3 mm
- pikkus kuni 4,3 jm
- plakksepa eritööd (aknaplekid, sokliplekid, otsaplekid, korstnaplekid ja -mütsid, harjaplekid, ukselehted, liiteplekid, neeluplekid, katuseelugid jne)

Lisaks müüme plakk-katuseid ja nende terviklahendusi
(vihmaveesüsteemid, lumetõkked, katusesillad, katuseredidelid, kinnitustarvikud).

KÜSI PAKKUMIST!

Knoobus OÜ
Kumna tee 6, Kumna, Harjumaa
tel 5191 8666
e-post knoobus@knoobus.ee

www.knoobus.ee

PANGAD EI ANNA KASTUSLOATA LAENU

Kasutusluba on majaomanikule vajalik

▣ Aastaks 2020 peavad kõik üle 20 m² suurused hooned olema korrektselt kantud ehtisregistrisse. Et registrisse hoonet kanda, peavad maja dokumendid aga eelnevalt korras olema. Paljudel on see töö tegemata – teadmatusel või tahtlikult. Peamiselt on probleeme kasutusloa puudumisega ning omavalitsused on hakanud inimestele saatma juba hoiatuskirju.

Projektibüroo OÜ

Nii on oma postkastist leidnud ebameeldiva üllatuse mitmed koduomanikud Tallinnas. Projektibüroo OÜ üks omanikest Andero Mardo märgib, et kuna nende ettevõtte tegeleb kasutuslubade taotlemisega igapäevaselt, siis jõuavad nendeni üsna sageli murelikud kliendid. “Meieni on jõudnud näiteks klient Piritalt, kellele Tallinna linnaplaneerimisamet saatis välja hoiatuskirja, et kui etteantud kuupäevaks kasutusluba korras pole, esitatakse trahv,” märgib Mardo.

Tema sõnul on veelgi värvikam näide ühe Nõmme eramuga, kus WC ehitamise tõttu tuleb majaomanikust vanahärral linnale välja käia priske trahv, kui dokumendid õigeks ajaks korda pole aetud. Seda seetõttu, et 1970ndatel ehitatud hoonet otustati umbes 18 aastat tagasi laiendada ning maja ehitati 5 m² võrra suuremaks, et mahutada ära kaasaegne WC ja vannituba. Seda tööd ametlikult toona ei dokumenteeritud. Mõni aeg tagasi uuriti aga ortofotot ning sel-

gus, et maja arhiivis olev projekt ei vasta reaalsusele.

Linnavalitsuse ettekirjutuse kohaselt tuleb majaomanikul nüüd dokumendid korda ajada, juurdeehitus seadustada. Antud töö läheb vanahärrale maksma priske summa, sest kõik dokumendid, mida omavalitsus nõuab, peavad olema koostatud ning allkirjastatud oma ala spetsialistide poolt.

Ei saa pangast laenu

Segadus kasutusloa ümber on veel üsna suur. Mitmeid küsimusi tekitab selle vajalikkus ja taotlemise kord. Mardo märgib, et praegu tuleb inimestele teha palju selgitustööd, miks on kasutusluba vajalik, kuid ta usub, et umbes 10 või 15 aasta pärast on pilt tunduvalt parem ning võrdleb olukorda dokumentideta autot ostmisega. “Kui 90ndate alguses ei olnud harvad juhud, kui omaniku vahetanud autol puudusid dokumendid, siis täna ei kujuta vast keegi sellist olukorda ette, et ostaks ilma dokumentideta auto. Usun et 10–15 aasta pärast vaatame sama pilguga tagasi majade peale,” leiab ta.

Kasutusloa olemasolu on vajalik nii majaomanikule kui ka kohalikule omavalitsusele. Kohalikule omavalitsusele annab see teadmise, et tema valitsusüksuse all paiknevad hooned on kasutamiseks ohutud. Ehitusseaduse järgi on kasutusluba kohaliku omavalitsuse või riigi nõusolek, et valminud ehitis vastab ettenähtud nõuetele ning seda on ohutu kasutada vastavalt ehitusprojekti märgitud eesmärgil. Kasutusluba nõuavad üha enam ka finantsasutused.

Projektibüroo OÜ üks omanikest Andero Mardo sõnul jõuav

vad kliendid nendeni peamiselt siis, kui maja müügi protsessis tuleb välja tõsiasi, et ostjad ei saa pangast laenu, kuna müügis oleval majal puudub kasutusluba. Üsna tavapäraselt jäävad paljud kinnisvaratehingud seetõttu katki, sest ostja ei pruugi ära oodata maja seadustamist ja leiab hoopis teise huvipakkuva objekti, millel dokumendid on korras.

Andero Mardo sõnul jõuavad kliendid nendeni peamiselt siis, kui maja müügi protsessis tuleb välja tõsiasi, et ostjad ei saa pangast laenu, kuna müügis oleval majal puudub kasutusluba.

Mardo sõnul võtab kasutusloa taotlemine aega orienteeruvalt 2–6 kuud. Kasutusloast on abi ka neile, kes oma maja müüa ei soovi. Näiteks ei pruugi kasutusloata maja puhul õnnetusjuhtumi korral kindlustus kahju korvata. Mardo toob välja näite, et kui maja maha põleb ning hoonel puudub kasutusluba ja seal pole tehtud elektripaigaldise auditit, siis kindlustus ei pruugi kahju katta. Kindlustuse silmis on hoone ebaseaduslik.

Vanematel pole vaja

Tasub teada, et kasutusloa taotlemine pole kohustuslik kõigile majaomanikele. Vastavalt ehitusseadusele tõmmatakse piir varem kui 1995. aastal valminud majade ja pärast seda valminud majade vahel. Kõik hooned, mis

on ehitatud enne 1995. aastat, mille kohta on registris korrektn kanne, ning mida pole pärast seda aastanumbrit laiendatud, kasutusluba ei vaja. Juhul kui maja on pärast 1995. aastat laiendatud, tuleb kasutusluba majale teha. Lisaks on kriteeriumiks hoone suurus. Eramud, korterelamud ja nende kõrvalhooned, mis on suuremad kui 20 m², vajavad kõik kasutusluba.

Kõige lihtsam on oma maja ja muude hoonete kohta käivat infot uurida ehtisregistrist. Juhul kui hoonet seal pole, ehitise on suurem kui 20 m² ning seda kasutatakse, on tõenäosus suur, et selle hoone dokumendid on puudulikud ning tuleb hakata asju kiirelt ajama, et õigeaegselt kõik registrisse kantud saaks. Kui hoone dokumendid pole 2020. aastaks korda aetud, võivad kohalikud omavalitsused hooletuid koduomanikke trahvida kuni 10 000 euro ulatuses.

Kasutusloata kasutatavaid hooned on Eestis veel üsna palju, kuna kasutusloa saamine võib tunduda keeruline. Seetõttu tasub pöörduda spetsialistide poole, kes kogu vajaliku töö majaomaniku eest ära teevad. Ise pusides ei pruugi kaugele jõuda, sest kasutusloa taotlemiseks on vaja teostada ja tellida mitmeid väga spetsiifilisi auditeid. Seetõttu on Projektibüroo OÜ loonud oma klientidele mõeldes tervikteenuse, mis tähendab seda, et kogu kasutusluba puudutav tegevus, viiakse läbi kliendi eest, kuni selleni, et kohaliku omavalitsuse ametnikele antakse ülevaatusel hoone n-ö üle ja vajadusel juhendatakse puuduste likvideerimisel. ■

Vaata lähemalt
www.projektiburoo.ee.

KIILI VALLAVALITSUS TEATAB:

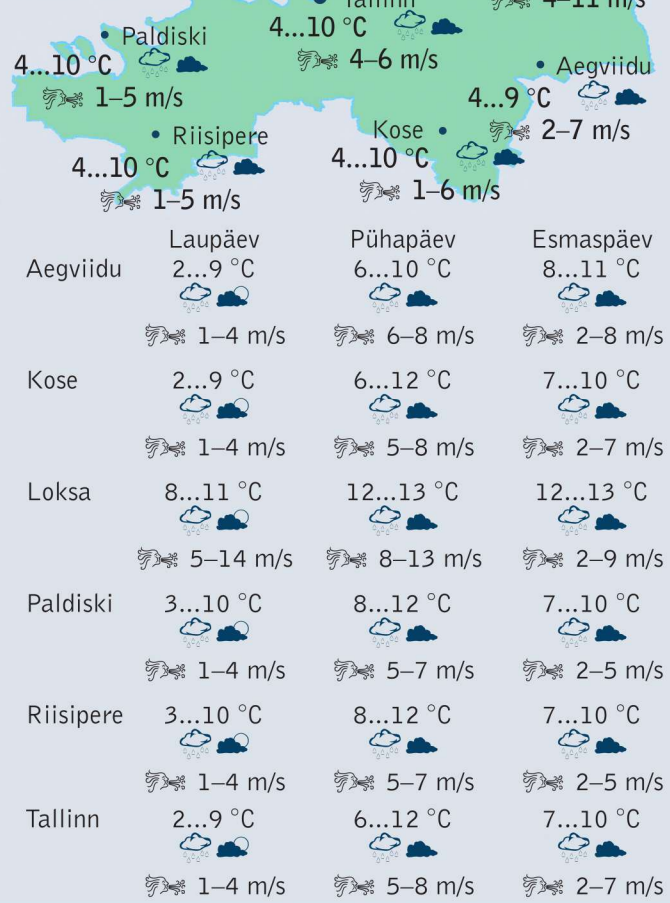
Üldplaneeringut muutva Jõeääre detailplaneeringu eskiisi avaliku väljapaneku ja arutelu tulemused
Detailplaneeringu on koostanud osahühing Hirundo, töö nr HDP-02/2017. Planeeritav maa-ala asub Harju maakonnas, Kiili vallas, Nabala külas. Planeeringuala suurus on ca 14,23 ha. Planeeritaval maa-alal kehtib Kiili valla üldplaneering. Detailplaneeringu eesmärgiks on Jõeääre katastriüksuse (katastritunnus 30401:001:2632) kruntideks jagamine. Detailplaneeringuga nähakse ette Nabala külakeskme kõrvale kuue elamumaa sihtotstarbega krundi rajamist olemasoleva kõrghaljastuse (lepametsa) alale. Viiele moodustatavale krundile määratakse tingimused tiheasustuspõhimõttel ja ehitusõigus ühe kuni kahekorruselise üksikelamu ja ühe kuni ühekorruselise abihoone püstitamiseks, ehitisealuse pinnaga krundil kokku kuni 300 m². Ühele moodustatavale krundile määratakse tingimused hajaasustuspõhimõttel ja ehitusõigus ühe kuni kahekorruselise üksikelamu ja kolme kuni ühekorruselise abihoone püstitamiseks, ehitisealuse pinnaga krundil kokku kuni 500 m². Planeeringu lahendusega antakse suunitlused ka ala heakor-rastuse, haljastuse, juurdepääsuteede, parkimise ja tehnovõrkudega varustamise osas. Antud detailplaneeringuga muudetakse maaüksuse sihtotstarvet vaid 25% kogu maa-alast ning ei moodustada planeeritavast alast 15 % avalikult kasutatavat sotsiaalmaa krunti, kuna Nabala külas on piisavalt palju ühiskondlike ehitiste maa sihtotstarbega krunte (200 m kaugusel planeeritavast alast on Kuldnoka tee 7 katastriüksus, suurusega 6635 m² ning 400 m kaugusel on Kuldnoka tee 2 katastriüksus, suurusega 5,02 ha. Lisaks on 11115 Kurna-Tuhala tee ja 11151 Tõdva-Nabala tee ristmikul Külakeskuse ühiskondlike ehitiste maa sihtotstarbega katastriüksus, mis paikneb 350 m kaugusel planeeritavast alast). Antud detailplaneeringus on arvestatud üldplaneeringus välja toodud nõuetega, kuid on üldplaneeringut muutev seoses sellega, et ei moodustata sotsiaalmaa krunti. Detailplaneeringu eskiisi avalik väljapanek toimus Kiili Vallavalitsuses, Nabala tee 2a, Kiili alev, Kiili vald ajavahemikus 25.06.–25.07.2018. Avaliku väljapaneku ajal esitati detailplaneeringu eskiislahendusele kaks ettepanekut. 24.07.2018 kirjaga nr 93-1/4402 edastas Terviseamet Kiili Vallavalitsusele ettepanekud ja 24.07.2018 kirjaga nr 8-1/1819-22 edastas Kiili Vallavalitsusele omad ettepanekud T.N. Tutvudes esitatud ettepanekutega võttis Kiili Vallavalitsus otsuse arvestada esitatud tähelepanekutega. Detailplaneeringu eskiisi avalik arutelu toimus 20.09.2018 kell 14.00 Kiili Vallavalitsuses, Nabala tee 2a, Kiili alev, Kiili vald. Eskiisi avalikul arutelul ei esitatud detailplaneeringu eskiislahendusele ühtegi ettepanekut.

Kuri karjas

Kehalised väärkohtlemised

- 23. septembri öösel teatati, et alkoholihoobes 26-aastane mees lõi Kiiu alevikus Torni tänaval asuvas korteris samuti alkoholihoobes elukaaslast, 26-aastast naist ja tekitas talle kehavigastusi. Politseinikud pidasid mehe kinni.
- 22. septembril teatati, et väidetavalt tundmatu mees lõi Haabneeme alevikus Sõpruse teel asuvas toitlustusasutuses 22-aastast naist ja tekitas talle valu.

Ilm Harjumaal Reede

Harju Elu

www.harjuelu.ee
Vastutav väljaandja
Ülo Russak 631 1456
Peatoimetaja Marko Tooming 646 2215
Toimetus Allar Viivik, Andres Tohver 646 2215, 5554 0683
Küljendus Lauri 'PL' Lumiste 646 2215

Müügijuht Tea Õispuu 646 2214, 5562 5500
Postiaadress. 11317 Tallinn, Pärnu mnt 139E/11, e-post info@harjuelu.ee

Astu läbi Pärnu mnt 139E/11, II korrus, tuba 23, kell 10–16
Maakonnaleht

Harju Elu, tellimisindeks 69 841
Trükk AS Printall
Reklaami sisu ja lugejakirjades toodud seisukohtade eest toimetuse ei vastuta.
Reklaamide laekumise tähtaeg reedeseise lehenumbriisse on neljapäeval kell 12.00.

RAE VALLAVALITSUS
TEATAB:

Detailplaneeringute koostamise algatamised

• Karla küla Kalmari tee 6a ja 8 kinnistute ning lähiala detailplaneering
Detailplaneering on algatatud Rae Vallavalitsuse 18.09.2018 korraldusega nr 1202. Planeeritav ala asub Karla külas riigimaantee nr 11 Tallinna ringtee ja Kalmari tee vahelisel alal. Juurdepääs planeeritavale alale nähakse ette olemasolevalt avalikult kasutatavalt Kalmari teelt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 4,9 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on muuta Rae Vallavalitsuse 10.06.2014 korraldusega nr 815 kehtestatud Lagedi aleviku Tehase tee 1/AS Via Pont tootmisbaasi kinnistu ja Karla küla/Kalmaripõllu kinnistu ning lähiala detailplaneeringut pos 11 ja 16 osas. Eesmärk on Kalmari tee 6a ja 8 kinnistud liita ning suurendada Kalmari tee 8 kinnistu hoonestusala ning ehitusõigust, määrata hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, mille järgi planeeritava ala juhtotstarbeks on määratud perspektiivne äri- ja tootmismaa juhtotstarve.

• Peetri aleviku Kuldala tee 4a, 4b ja 4c kinnistute ja lähiala detailplaneering
Detailplaneering on algatatud Rae Vallavalitsuse 25.09.2018 korraldusega nr 1237. Planeeritav ala asub Peetri alevikus Kuldala tee ääres, olemasolevate väikeelamute ja korterelamute piirkonnas. Juurdepääs planeeritavatele elamumaa kruntidele nähakse ette Kuldala teelt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 0,7 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on jagada olemasolev elumumaa kinnistu väiksemateks elamumaa ja transpordimaa kinnistuteks ning maatulundusmaa kinnistustest moodustada elumumaa, transpordimaa ning piirkonda teenindava survetõstepumpla rajamise tarbeks tootmismaa sihtotstarbega kinnistud, määrata ehitusõigus, hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus. Detailplaneeringuga moodustatakse Kuldala tee laiendamiseks transpordimaa kinnistu.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, mille järgi planeeritava ala juhtotstarbeks on määratud elumumaa juhtotstarve.

• Assaku aleviku Udumäe kinnistute ja lähiala detailplaneering
Detailplaneering on algatatud Rae Vallavalitsuse 25.09.2018 korraldusega nr 1238. Planeeritav ala asub Assaku aleviku keskosas, Veski, Ööbiku, Maria, Pirni ja perspektiivse Rukki tee vahelisel alal, olemasolevate ja varem planeeritud väike- ja ridaelamute piirkonnas. Juurdepääs planeeritavale alale on planeeritud Ööbiku tee pikenduselt läbi Piiblehe ja Villemi kinnistute. Täiendav juurdepääs planeeritavale alale on kavandatud Maria ja Pirni teelt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 2,1 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on jagada maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistust välja elumumaa, transpordimaa ja üldkasutatava maa kinnistud, määrata ehitusõigus, hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, mille järgi planeeritava ala juhtotstarbeks on määratud perspektiivne elumumaa juhtotstarve.

• Jüri alevik Metsa tn 3 kinnistu detailplaneering
Detailplaneering on algatatud Rae Vallavalitsuse 25.09.2018 korraldusega nr 1239. Planeeritav ala asub Jüri alevikus Metsa tänava otsas, AS Elveso ja Kirikukopli pargi vahetus naabruses, väljakujunenud väikeelamu ala ja nõukogude perioodil rajatud tööstusala vahelisel alal. Juurdepääs alale on tagatud olemasolevalt Metsa tänavalt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 0,4 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on muuta kinnistu sihtotstarvet, määrata ehitusõigus ning hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud ning haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla Jüri aleviku ja sellega piirnevate Aaviku, Vaskjala ja Karla külaosade üldplaneeringuga, kus planeeringuala maakasutuse juhtotstarbeks on kavandatud restruktureeritava tootmise ja ladude arenguala (A-2), kus tootmisettevõtteid ning ladude alad on ette nähtud restruktureerida äri- ja kaubandus teenindusfunktsiooniga alaks. Kaubandus- ja teenindusettevõtete ning kontorite maal on kõrvalsihtotstarbena lubatud elumumaa sihtotstarve 50% või üldkasutatavate ehitistemaa sihtotstarve 50%.

Detailplaneeringute kehtestamised

• Järveküla küla Hiimäe tee 15 kinnistu ja lähiala detailplaneering
Detailplaneering on kehtestatud Rae Vallavalitsuse 11.09.2018 korraldusega nr 1157. Planeeritav ala asub Järveküla põhjapoolses osas, olemasoleva hoonestatud elumuala lõunaservas Ülemiste järve kontaktvööndis. Juurdepääs planeeritavale alale nähakse ette Hiimäe teelt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 0,4 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on jagada maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistu kaheks elamumaa ning üheks transpordimaa sihtotstarbega kinnistuks, määrata ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus, tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, kus planeeringuala maakasutuse juhtotstarbeks on määratud perspektiivne elumumaa.

• Urvaste küla Toominga kinnistu ja lähiala detailplaneering
Detailplaneering on kehtestatud Rae Vallavalikogu 18.09.2018 otsusega nr 49. Planeeritav ala asub Urvaste külas avalikult kasutatavate 11310 Aruvalla-Jägala tee ja Tedre tee ristumise nurgas. Juurdepääs moodustatavale krundile planeeritakse Tedre teelt. Planeeringuala suurus kokku on ligikaudu 1,4 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on katastriüksuse jagamine ja planeeritava kinnistu osal olemasoleva sihtotstarbe muutmise ning ühiskondlike ehitiste maa sihtotstarbega krundi moodustamine, millele rajada vabatahtlike päästjate depoo, määrata ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneering on Rae Vallavalikogu 21.05.2013 otsusega nr 462 kehtestatud Rae valla üldplaneeringut muutev, kuna asub üldplaneeringu järgselt põllumajandusmaa juhtotstarbega määratud alal.

• Peetri aleviku Mõigu tee 11 kinnistu ja lähiala detailplaneering
Detailplaneering on kehtestatud Rae Vallavalitsuse 18.09.2018 korraldusega nr 1203. Planeeritav ala asub Peetri alevikus, Mõigu tee ääres, väljakujunenud elamualal. Juurdepääs planeeritavale alale nähakse ette Mõigu teelt. Planeeringuala suurus kokku on ligikaudu 1,32 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on suurendada elumumaa sihtotstarbega kinnistu ehitusõigust ning võimaldada sinna rajada kuni 43 elamuühikut, määrata hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, kus planeeringuala maakasutuse juhtotstarveteks on määratud elumumaa.

Täiendavalt on üld- ja detailplaneeringutega seotud materjalidega võimalik tutvuda <http://gis.rae.ee>.

KÜMNE AASTA TAGUSEST AJAST JÄÄB TEHINGUTE ARV KAUGELE

Ekspertide hinnang: kinnisvara

TURG

Ülo Russak

ylo@harjuelu.ee

□ Turul on hea aeg, kinnitavad kinnisvaraspetsialistid, kellega Harju Elu vestles. Hea aeg nii arendajatele kui ostjatele. Hinnad on küll kõrged – ja tõenäoliselt tõusevad veelgi – aga ostjail tasuta kaubelda. Kauplemissuurtub jääb...

Julia Juurik töötab kinnisvara alal seitse aastat, on valitud mitmel korral Ober-Hausi aasta maaklerite paremiku. Praegu on varem ka ajakirjanikuna töötanud kutseline maakler Ober-Hausi Tallinna elamispindade osakonna juht, värbab ja koolitab uusi maaklereid. Aga loomulikult hoiab silma peal ka Harjumaa varal.

“Kinnisvaras on praegu väga huvitavad ajad, tööd on palju, tehinguid onunduvalt rohkem kui näiteks kaks-kolm aastat tagasi. Hinnad on kõrgemad, aga ka ostjal on suurem valik, pakumiste arv on kõrge, konkurents tihe,” kõneleb Julia Juurik hetkeseisust kinnisvaraturul.

Kinnisvarabüroo Uus Maa maakler Meelis Palder piirkonnaks on Lääne-Harjumaa – Saue, Saku, Laagri, Kiili. Ja Meelis Paldregi kinnitab, et kinnisvaras on head ajad, tehingute arv kasvab.

Võrreldes aga eelmise tippajaga, aastaga 2006, tehti Harjumaa läinud aastal siiski 3000 tehingut vähem.

“Turg on aktiivne, aga turul osalejad on teistsugused. Enamik neid arendajaid, kes siis tegutsesid – ehitasid midagi valmis, läksid pankrotti või kadusid lihtsalt turult – tänapäeval enam ei ole. Ja ka kliendid pööravad rohkem tähelepanu kvaliteedile ja arendaja taustale,” võrdleb Julia Juurik tänast turgu toonasega.

Statistikas huumi pole

“Võib öelda, et turule on jäänud professionaalsed, tõsised ja korralikud arendajad, ka pangad hoiavad olukorda rohkem kontrolli all, ei finantseeri tundma-

tuid firmasid ja kahtlasi objekte,” teab maakler.

Statistika ütleb, et 2006. aastal, Eesti kinnisvaraturu kõige aktiivsemal aastal, sõlmiti Harjumaa 15 962 tehingut (sh väljaspool Tallinna 3596 tehingut), 2017. aastal jäidi tehingute arvu tipust enam kui 3000 tehinguga alla, sõlmiti “vaid” 12 310 tehingut (väljaspool Tallinna 2550 tehingut). Suurimad kaotajad tehingute aktiivsuses on Tallinn (vastavalt 12 310 tehingut ja 9760 tehingut), Viimsi vald (571 ja 402), Rae vald (661 ja 435), Harku vald (261 ja 177) ning Lääne-Harju vald (486 ja 228).

Ka hoonestatud elamumaa (suvilad+eramud) tehingute arv on langenud: 2006. aastal sõlmiti 2629 tehingut (väljaspool Tallinna 1998 tehingut), 2017. aastal aga vaid 1643 tehingut (väljaspool Tallinna 1280).

“Suurenud pole ka eramute tehingute arv praktiliselt mitte kusagil: suurim eramute müügi langus võrreldes 2006. aastaga on Tallinnas (631 ja 363 tehingut), Viimsi vallas (295 ja 162 tehingut) ning Saue vallas (304 ja 199 tehingut),” kinnitab Meelis Palder statistikat.

Hoonestamata elumumaa puhul on langus olnud veelgi

suurem. 2006. aastal sõlmiti kruntidega Harjumaa 2689 tehingut, 2017. aastal vaid 1104 tehingut Vähemalt sada tehingut vähem sõlmiti koguni kuues omavalitsuses: Harku vallas (479 ja 112), Rae vallas (373 ja 133), Viimsi vallas (366 ja 128), Saue vallas (342 ja 159), Jõelähtme vallas (233 ja 86) ning Saku vallas (186 ja 58).

“Kindlasti tehakse elumumaa tehinguid vähem ka see tõttu, et reeglina krundi ostu puhul pangast ilma lisatagatiseta eluasemelaenu enam ei saa,” teab Julia Juurik.

Langus kuldse ringis

“Turg on korrastunud, paberi peal nii palju ei osteta kui 2006. aastal. Klient tahab näha valmis asja. Buumi ajal osteti palju ja ükskõik mida, sest valitses üldine usk, et kinnisavara hind saab ainult tõusta. Hetkel on kinnisvara valik suur, aga kliendid kaaluvad igat ostu põhjalikumalt,” toob Ober-Hausi büroo juht välja veel ühe põhjuse, miks müüginumbrid on madalamad kui tosin aastat tagasi.

“Tehingute arvu langus enim tabanud Tallinna ja selle lähipiirkondi, kus buumi ajal 2006. aastal oli arenduste maht väga suur, vähem on langus tabanud kau-

gemaid piirkondi, mis toona aktiivsest arendustegevusest jäid suuresti kõrvale. Näiteks Saku vald,” kõneleb Meelis Palder.

“Ka notaris sõlmitavad lepingud on täpsemad ja konkreetsemad: kui arendaja ikka lubatud õigel ajal valmis ei saa, järgnevad ranged sanktsioonid,” võrdleb Julia Juurik lepinguid toona ja täna.

“Kinnisvaraturg on võrreldes kümme aasta taguse ajaga tunduvalt reguleeritum: inimeste teadvusesse on jõudnud mõisted kasutusluba, projekt, ehitisregister, omafinantseering. Vähem on omaalgatuslikku tegevust, inimesed on muutunud ka teadlikumaks, mis omakorda on tõstnud kogu valdkonna professionaalsust,” kõneleb Meelis Palder.

“Kui eluasemel pole kasutusluba, siis pank reeglina ostu enam ei finantseeri või teeb seda teatud tingimustel,” teab Julia Juurik.

Hinnad, hinnad...

Hinnad on jätkuvalt tõusutrendil. See on põhjustatud nii ehitushindade kallinemisest kui ka suurest nõudlusest.

“Võrreldes näiteks eelmise aasta esimese kaheksa kuuga on Harjumaa korteritehingute mediaanhind suurenenud 6,7% (vastavalt 1563 ja 1667 eurot ruutmeeter), mis on siiski veidi rahulikum tõusutrend kui möödunud aastate hinnakasvud,” räägib Meelis Palder.

Hoonestatud elumumaa mediaanhind oli aasta esimese kaheksa kuuga 120 000 eurot (mullu 100 000 eurot, tunamullu 95 000 eurot) ning hoonestamata elumumaa 30 eurot/m² (mullu 21 eurot/m² ning tunamullu 16 eurot/m²).

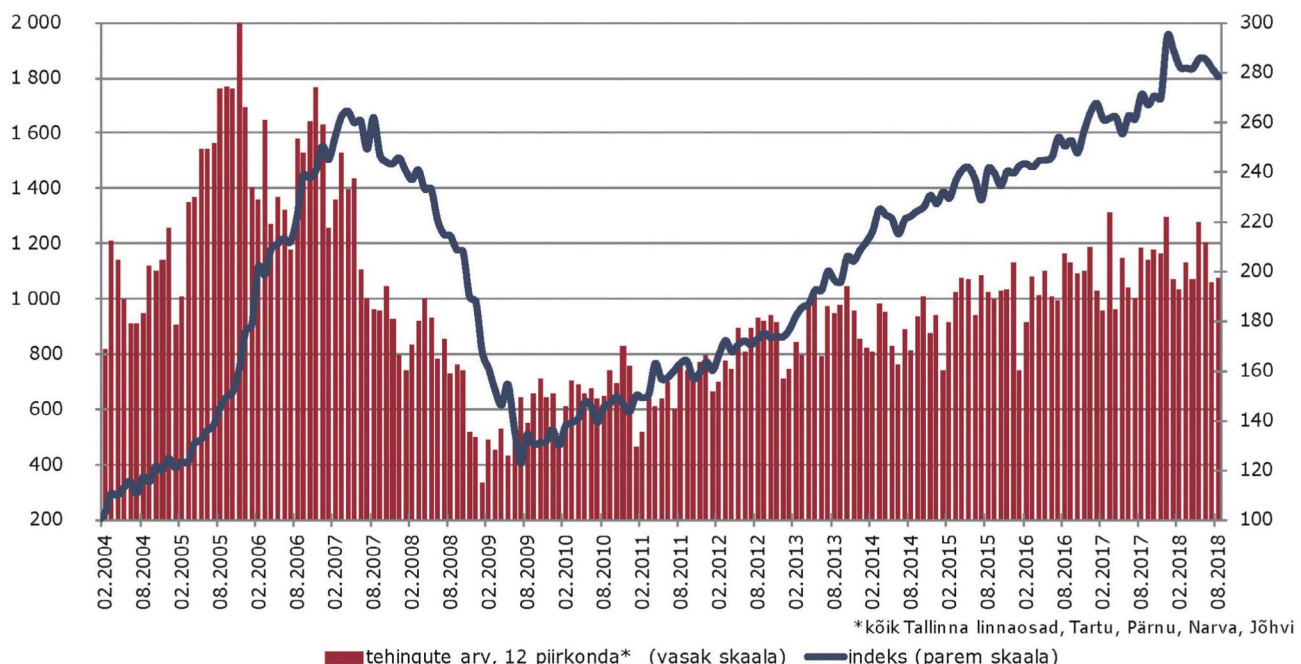
Kui võrdleme näiteks korterite hindu Mustamäe ja Keilas, siis Mustamäel maksab täna keskmine kahetoaline korter 1580 eurot/m², Keilas 1189 eurot m² (käesoleva aasta tehingute baasil).

Keilas saab sama raha eest suurema elamispinna. Maardu korterite hinnad (keskmine 1030 eurot/m²) on palju madalamad kui Tallinnas.

“Aga inimesed, kes Maarduga seotud, ostavad sinna meelsasti korteri. Tallinn pole kaugel, transpordihüendus on töö kä-

Teave

Kinnisvaratehingud	2006	2017
Harjumaa kokku	15 962	12 310
Tallinn	12 310	9760
Rae vald	661	435
Viimsi vald	571	402
Lääne-Harju vald	486	228
Harku vald	261	177
Hoonestatud elumumaa tehingud		
Harjumaa kokku	2629	1643
Tallinn	631	363
Saue vald	304	199
Viimsi vald	295	162
Hoonestamata elumumaa tehingud		
Harjumaa kokku	2689	1104
Harku vald	479	112
Rae vald	373	133
Viimsi vald	366	128
Saue vald	342	159
Jõelähtme vald	233	86
Saku vald	186	58

Ober-Hausi Eesti korterite hinnaindeks*
(Jaauar 2004 = 100)

“EESTIST SAIN TEADA VANADE MAAKAARTIDE ABIL”

Keila hingekarjaseks saab sakslane

RELIGIOON

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

□ Pühapäeval pühitsetakse ametisse EELK Keila Miikaeli koguduse õpetaja Arnd Matthias Burghardt. Mees on siiani teeninud Saksa Lunastaja kogudust. Tema suupärane eesti keel annab aga silmad ette paljudele, kes on aastakümneid siinmail elanud. “Palju õppisin pojaga mängutubades käies,” meenutab Burghardt.

Õpetaja Burghardt, meie vestlus toimub vaid paar tundi enne paavst Franciscuse missat Tallinnas Vabaduse väljakul. Kas osalete missal või jälgite seda teleri vahendusel?

Ma vaatan, kas mul selleks aega jääb. Sellel nädalal on ees mitu matust ja need vajavad ettevalmistamist. Pühapäeval kell 11 algab Miikaeli kirikus suurejooneline jumalateenistus, kus mind ametisse seatakse. Täna õhtul saabub Keilasse ka grupp Saksamaalt ning neid on tarvis vastu võtta. Hommikul andsin koolitunde inglise kolledžis. Nii et aega on kahjuks vähe.

Kas olete prague paavstiga kokku puutunud?

Mina mitte. Aga abikaasal Annel on väga ilus pilt, kus paavst Franciscus teda kätleb. Abikaasa töötas nimelt luterlikus maailmaliidus ja kuulus liidu delegatsiooni koosseisu, kes Roomas käisid. Olengi viimased paar aastat elanud vaheldumisi Šveitsis Genfis ja Eestis. Nüüd kolis minu abikaasa Anne augustis lõpes Eestisse, saame tuua enda asjad siia ning elu muutub rahulikumaks.

Enne kirikujuhi visiiti naljata, et paavst tuleb külla maailma ühte usuleigemasse riiki. Teie arvamus sellest?

Ma võin kindlalt väita: see ei ole nii. See on selline väide, mida öeldakse vist n-ö perversse uhkusega. Inimene tahab olla kusagil tipus. Ja nüüd tahab väike Eesti olla ka maailma tipus.

Siin on ateiste uuringu järgi vist ainult kaks protsenti. Tšehhimaal ja isegi Saksamaal on neid tunduvalt rohkem. Eestis on väga palju sügavaid juuri ja praktilist kristlust. Näiteks teineteise aitamine. Väidan seega vastupidist.

Miikaeli koguduse eelmine õpetaja Marel Roots lõpetas Keilas töö juunis. Praegu toimetab ta Tartu Pauluse koguduses. Teid valiti kolme kandidaadi hulgast ametisse jaanipäeval, 24. juunil. Kui palju oli varasemaid kokkupuuteid Keilaga?

Olin siin varem käinud, kuid ainult läbisõidul või turismigrupiga. Aga koht on ilus ja kirik väga uhke. Olen siin jutlusi pidanud septembri algusest. Ma jagan pühakodasid enda mõttes nn taganttuule- ja vastutuule kirikuteks. Ohtupoole teenistuse järel tunne, et oled jooksnud maratoni. Seal on kuidagi

rusuv ning raske. Keilas on hea “taganttuule” kirik. Pärast teenistust on hea ning kerge. Ma ei ole kunagi süvenenud sensitiivsusesse. Aga need asjad on tõesti olemas. Nõmme Rahu kirikus ja Saksa Lunastaja kirikus on ka hea olek.

Keila Miikaeli kiriku hoone vajab nii seest kui väljast remonti. Kuidas selleks raha saada?

Seda on vaja kindlasti teha. Praegu koostame koguduse juhatusena taotlust muinsuskaitseametile, sest tähtaeg on 30. september. Täna või homme tuleb vajalik dokumentatsioon ära saata. Olen pidanud läbirääkimisi ka linnavalitsusega. Projekterimine on tehtud ning järjekord ka. Kõik sõltub rahastusest.

Millal ja kuidas saite teada, et Eesti on olemas? 1970–1980-ndatel sellist riiki ju ei olnud.

Esimest korda sain sellest maast teada õige vara. Õppisin lugema maakaartide abil ning mõned nendest olid nii vanad, et seal olid eraldi Eesti. Läti ja Leedu. Toona ei olnud interneti ega nutitelefonide ning teler oli ka igav. Pidime sõpradega välja mõtlema, mida teha. Vihmastel päevadel hakkasin toas atlaseid kaarte maha joonistama. Panin kaardile õhukese võileivapaberi. Seejärel kandsin terava pliiatsiga rannajoone ja saarel paberile. Aga Eesti oli toona tõesti ainult nimi.

Esimeste eestlastega kohtusin aastal 1988, kui minu kodulinna Ingelheimis toimus koorifestival. Sealt võttis osa ka Eesti koor. Minu pinginaabri perel oli suvila Soomes. Ja nende peres elas tollev suvel Eesti tüdruk. Siis sain teada, et seal elavad inimesed ei räägi vene keelt.

Keeleõpe – kuidas see välja nägi? Aastast 2006 olete ju Eestis, täpsemalt vaimulik Nõmmel.

Minu esimene omandatud lause oli pärit õpikust. Ja see kõlas: “Mina olen Robert Roosinupp. Ma olen ilus, tark ja hea.” Taipasin, et sellest lausest pole suurt praktilist abi. Minu abikaasa Anne on eestlanna ja eks ma kuulsin ja nägin suhtlemist. Hakkasin tema abiga õppima. Aastal 2006 olin pojaga kodus. Käisin temaga talvisel ajal väga palju mängutubades. Sealsed inimesed õpetasid palju. Kursusi võtsin ka lisaks.

Aga rääkimisega on tulnud ette ka apsurid. Näiteks ühel jutlusel ütlesin Nõmme Rahu kirikus sõna “rahu” asemel “raha”.

Kas piiblit ja muud erialakirjandust loete saksa või eesti keeles?

Kui isiklikuks vajaduseks, siis saksa keeles. Aga jutluse ettevalmistamisel eesti keeles, sest osa nüansse erinevad. Tõlgitud on erinevalt. Siis pean vaatama ja mõtlema, et kuulaja saaks räägitust aru.

Mida tegite 3. oktoobril 1990, kui kaks Saksamaad ühinesid?

Mäletan väga hästi, sest tahtsin sellest päevast teha suurt pidupäeva. Kõigepealt sõitsin Põhjamere äärde ning jalutasin pikalt rannal. Ohtupoole läksin koos sõpradega piirile, istusin seal ühel müüril ning sõin

Allar Viivik

Tuleval aastal saab Keila Miikaeli kogudus 800-aastaseks. “Tahan seda kindlasti suurejooneliselt tähistada. Sest paljud kogudused polegi nii vanad. Aastapäev on soliidne,” ütleb õpetaja Arnd Matthias Burghardt.

praevorstikesi. Kuulasin hümnid ning poprockmuusikat. Mäletan hästi, et mängis näiteks Depeche Mode. Eufooria oli suur ja seda päeva ma ei unusta. Kahjuks see ühtsus, mis toona valitses, on tänaseks kadunud.

Reisimees olete suur?

Euroopas olen palju rännanud. Nii põhjas kui lõunas. Väljaspool Euroopat olen viibinud vaid ühe korra, kui aastal 1986 olin vahetusõpilane Ameerika Ühendriikides. See oli just oktoober, kui Islandil kohtusid Mihhail Gorbatšov ja Ronald Reagan. Mina otsisin toonastest lehtedest ja televisioonist sündmuse kajastusi. Aga Alaskas oli üks vaal rannakividele kinni jäänud. Ja see uudis varjutas tippkohtumise.

Israelis pole Te käinud?

Ei ole. Mind kuidagi ei tõm-

CV

Keila uus õpetaja

- Arnd Matthias Burghardt on sündinud 11. mail 1970 Saksamaa Liitvabariigis Ingelheimis.
- Õppinud Marburgi ja Kieli ülikoolides. Koguduse õpetajaks ordineeriti mees 2000. aastal Braunschweigi Katriina kirikus. Aastast 2006 tegutses Saksa Lunastaja koguduse abiõpetajana ning aasta hiljem ka Nõmme Rahu koguduse abiõpetajana.
- Tema abikaasa Anne Burghardt on samuti EELK vaimulik ning töötanud luterlikus maailmaliidus.
- Nende peres on kolm last: Karl Otto (13 aastat), Johannes (31 aastat, lapsendatud) ja Iida Maria (7 aastat).

ba sinna. Õppisin ülikoolis aastaid kõike, mis Israelis ja selle ümbruses toimus. Mida tegid prohvetid, mida tegi Jeesus ja kes kusagil elas. Võib-olla tunnen ennast petetuna, kui näen seda maad päriselt.

Millised on Teie hovid?

Minul on sellised hovid, millega ma praegu väga aktiivselt ei tegele. Mängin kitarri ja laulan. Kogusin münte. Praegu naudin vabal ajal lugemist. Just ajaloost ning arheoloogiast. ■

Teave

Kogukonnapraktika programm

- Kogukonnapraktika programmi veab eest Vabaühenduste Liit, selles osaleb ligi nelikümmend kooli ja üle saja vabaühenduse.
- Programm ootab liituma koole ja vabaühendusi üle Eesti. Kui soovid seda teha, loe lisa: www.heakodanik.ee/kogukonnapraktika.

Noored tahavad vastutust

□ Noortest on septembri jooksul räägitud avalikkuses palju. Tavapärasele kooliaasta alguse elevusele lisandus sel aastal aga märgatavalt tumedamaid noote, kui meediasse jõudsid lood noortekampadest.

Vabaühenduste liit

Hetkeks võis näida, et noored ongi hukas ega soovi oma aega ühelgi ühiskondlikult kasulikul viisil kasutada. Tegelikult leiab oluliselt rohkem näiteid vastupidisest, näitab viimase viie aasta jooksul igasse Eesti maakonda jõudnud ning sel sügisel veelgi rohkemaid õpilasi osalema ootava kogukonnapraktika programmi kogemus.

Kogukonnapraktika annabki noortele enamasti ühiskonnaõpetuse tunnis võimaluse minna lühiajalisele praktikale mõnda vabaühendusse, et saada seeläbi praktilist töökogemust ning parem pilt kodukoha ning laiemalt ühiskonna probleemidest. Veelgi olulisemana aga nende lahenemisvõimalustest.

2013. aastal alustanud programmi mudel on lihtne: kool pakub oma õppekava raames õpilastele võimaluse saada praktikakogemust mõnes kohalikus vabaühenduses. Lisaks töökogemuse saamisele ning praktiliste oskuste omandamisele panevad noored seal käed külge mõne probleemi lahendamisele, olgu noorsootöö, lastekaitse, kodutute loomade aitamise või mõnes muus valdkonnas.

Erinevaid rolle ja tegevusi proovitakse nii kohalikes kui üle-eestilistes organisatsioonides. Teiste algatuste seas on noored puutunud kokku ausama ühiskonna loomisega ühingu Korruptsioonivaba Eesti.

“Kogukonnapraktika kaudu õnnestus meil teha koostööd noortega, kes tahtsid rohkem teada, mida korruptsioonivastane tegevus endast kujutab,” meenutab noori juhendanud Anni Jatsa. “Kõik abiturientid, kes praktikaülesande käigus mõne valdkonnaga täpsemalt tutvuma pidid, lõpetasid kogukonnapraktika eeskujulikult ja edukalt ning ühing on õpilaste töö eest igati tänulik.”

Ka noored ise on oma kogemusega valdavalt rahule jäänud ning paljud on jätkanud pärast praktika lõppu vabatahtlikena või leidnud vabaühenduse juures suisa töö. Sel sügisel ootab programm rohkemate noorteni jõudmiseks uusi partnerkoole ja vabaühendusi. Koolid saavad seejuures valida endale sobivaima mudeli, kuidas kogukonnapraktikat õppetööga lõimida. ■

Bashyam Krishnan Horizon Pulp & Paper koostootmisjaama ees.

6x Andres Tohver

TOLARAM GROUP ON 23 AASTAGA INVESTEERINUD LIGI 135 MILJONIT

Bashyam Krishnan: tähtis on keskkonnasäästlikkus

TÖÖSTUS

Andres Tohver

andres@harjuelu.ee

Peakontoriga Singapuris paiknev Tolaram Group ostis Kehra paberivabriku 1995. aastal. Vabriku nimeks sai Horizon Pulp & Paper, juhatuse esimees on praegu Bashyam Krishnan.

Miks Tolaram Group 1995. aastal Kehra linna ikkagi laienes?

Bashyam Krishnan: Pärast Eesti taasiseseisvumist kaotas Kehra paberivabrik Nõukogude Liidu aegse turu. Kuna vabrik ei suutnud tõhusalt konkureerida Euroopa turul, läks ettevõtte pankrotti 1993. aastal.

Noor Eesti valitsus soovis keskenduda riigi arendamisele ja ei soovinud riigi omandisse kuulvasse vabrikusse investeerida ja seda taaslustada. Kehra vabrik pandi valitsuse poolt müüki.

Potentsiaalsed ostjad Soomest, Hiinast, Rootsist ja Venemaalt tulid seda vaatama, aga neile tundus, et vabrik on väga vana ja neil ei olnud võimekust tootmist taaskäivitada.

Tolaram ostis vabriku 1995. aastal. Me olime kindlad, et me suudame piisavalt investeerida ja taaslustada vabriku meie tehnoloogiliste oskustega.

Kui palju Tolaram Group viimase 23 aasta jooksul Kehra vabrikusse on investeerinud?

Me oleme investeerinud ligi 135 miljonit eurot.

Kui palju inimesi praegu selles vabrikus töötab?

Kehra kompleksis töötab

Teave

Kehra koostootmisjaam

- 24. septembril avatud koostootmisjaam toodab 4,4 MW elektrienergiat ja 25 MW soojusenergiat. Seadmetiku tarnis ja paigaldas Austria firma Urbas Maschinenfabrik.
- Koostootmisjaama küttena kasutatakse puidusegu, millest 1/3 moodustavad paberitehase enda puidujäätmad, ülejäänud 2/3 ostetakse sisse mujalt Eestist. Ööpäevas põletatakse puidusegu ca 1000 kuupmeetrit. Selle kuupmeeter kaalub sõltuvalt niiskusest 250–300 kilo.
- Puidusegu põletakse restkoldega katlas temperatuuril 1000 kraadi. Pärast põletamist puhastatakse suits elekt-rostaatilise filtriga. Ühte konteinerisse lähevad tolmuosakesed, teise konteinerisse tuhk.
- Koostootmisjaama juhitakse kontrollruumist, kus on lauaarvutid ning suurem ekraan, kuhu jooksevad kokku 16 valvekaamera pildid. Korraga vajab koostootmisjaam vaid kahte töötajat – operaatorit ja laaduri juhti.

kokku 370 inimest. Enamus on kohalikud. Meil on pisut spetsialiste ka teistest riikidest. Horizon tähendab Kehrat ja Kehra tähendab Horizonti. Inimesed töötavad siin põlvkondade kaupa.

Mis tüüpi tooteid Kehra vabrik praegu toodab?

Praegu me toodame pruuni jõupaberit, mida kasutatakse selliste tööstustoodete pakkimiseks nagu tsement, mineraalid jne.

Me toodame ka spetsiaalset paberit nišisegmentidele, näiteks niiskuskindlat paberit põllumajandusele puu- ning juurviljade pakkimiseks.

Me toodame korrosioonivastast Ph-neutraalset paberit, kus on vähe sulfaate ja kloriide. Seda spetsiifilist paberit kasutatakse masinaosade, iseäranis autoosade pakkimiseks. Meil on veel paber elektriikaablite isoleerimiseks.

Me toodame ka vastupidavat

pakkepaberit transporditava kauba kaitse jaoks.

Kui paljudesse riikidesse Horizon oma toodangut ekspordib?

Praeguse seisuga enam kui 70 riiki.

Kui suur oli Kehra vabriku käive eelmisel aastal, kui suur kasum?

Kontserni 2017. aasta konsolideeritud käive oli 60 miljonit eurot, millest ärikasum moodustas 9,9 miljonit eurot.

Kust tuleb Kehra vabriku tooraine?

Meie tooraine on spetsiifiline. Vajame väga hea kvaliteediga kuuse- ja männipuitu, mis tuleb meie enda riigist, Eestist.

Kui me vaatame nüüd äsjavalminud koostootmisjaama, siis palju see maksma läks?

Koostootmisjaama rajamise kogukulu oli pisut üle 20 miljoni euro.

Kui suur on koostootmisjaama võimsus?

See toodab 25 MW soojusenergiat ja 4,4 MW elektrienergiat.

Ja kõik see tarbitakse vabriku poolt ära.

Just nimelt. Me oleme tõenäoliselt üks väheseid ettevõtteid selles regioonis, kus kogu koostootmisjaamast väljuv soojus- ja elektrienergia kasutatakse ära tootmisprotsessis, nimelt paberi tootmisel.

Millised on Horizon Pulp & Paperi tulevikuplaanid?

Me töötame keskkonnasäästlike pakkimislahenduste väljarendamise nimel. Sellel aastal me hakkasime tootma paberist ostukotte. Need ostukotid on keskkonnasõbralikud, väga-väga tugevad, neid saab taaskasutada või komposteerida. Paberist ostukotid asendavad hästi plastikust ostukotte, mis ei ole nii keskkonnasõbralikud. Me pingutame ka keskkonnasõbralike toidu pakkimislahenduste nimelt.

Kui palju Kehra vabrikule sarnaseid ettevõtteid on Tolaram Groupil maailmas kokku?

See paber, mida me Kehras toodame, on nišitood. Seda saab teha üksnes õigest toorainest, milleks on põhjamaades kasvavad kuusk ja mänd, millel on iseäranis pikad kiud. See annab paberile tugevuse.

Sellist paberit tootvad vabrikud paiknevad kas Põhja-Euroopas, Kanadas või Ameerika Ühendriikide põhjaosas, aga nad ei kuulu Tolaram Groupile. ■

Galerii

Tolaram Groupi aktsionär Sonny Aswani, Anija vallavanem Arvi Karotam, Tolaram Groupi nõukogu esimees ja aktsionär Mohan Vaswani ning Horizonti tegevjuht ja juhatuse esimees Bashyam Krishnan jaama avamisel linti lõikamas.

Horizonti töötajad ja külalised Bashyam Krishnani kõnet kuulamas.

Avamisürituse ettekandjad – kaks Euroakadeemia tudengit Nigeeriast.

Horizonti juhatuse liige Roman Bukachev restkoldega katelt esitlemas.

Koostootmisjaama generaatoriruum.

Kuulutused

MÜÜK

• Müüa biopuhastid, septikud, imbtunnelid – vaata www.biomahuti.ee. Küsi personaalset pakkumist! Tel +372 5811 7118 või viljar@biomahuti.ee

• Müüa mulda, liiva, killustikku, kohaleveoga. Tel 507 9362

• Müüa otse tootjalt kasepuitbrikett, pakitud turbabrikett (alates 129 €), pakitud kivisüsi (alates 240 €), pellet (6 ja 8 mm, 189 €), klotsid võrgu (2,5 €). Vedu. Tel 506 8501

OST

• Autode, sõidukite ja töömasinate kokkuost! Võib pakkuda ka remonti vajavaid ja seisvaid masinaid! Ei pea olema ülevaatust ja kindlustust! Pakkuda võib kõike! Kuulutus ei vanane! Tel 5457 5055

• Ostan kasutuseta jäänud sõiduauto või kaubiku, võib olla remonti vajav, pakkuda võib ka vene autot. Tel 512 7543, bar500@hotmail.ee

• Ostan MTZ-i, saksa virtsapüti, Kirgistani pressi. Tel 5609 6431

• Ostan sõidukorras auto, kiire! Tel 5819 0200

• OÜ Etest PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

TEENUS

• Ehitus- ja remonditööd. Helista tel 5626 5315

• Ehitusmehed teostavad jägmisi töid: puitkarkassmajad, vundamendid, ladumistööd, katused, terrassid, aiad, katuse ja fassaadi survepesu, vanade majade restoareerimine, saame hakkama kõikide ülddehitustöödega. Töö kiire ja korralik. Tel 5671 4797, e-mail silvar.jogi@gmail.com

• Fassaadide hooldus, vetikatõrje ja eemaldus, fassaadi parandustööd ja värvimine. Tel +372 5696 3580, sertimona@gmail.com

• Kaardid ennustavad. Tel 900 1727, 24 h. Vt ka ennustus.ee

• Maagia KV võtab müüki kinnisvara. Tel 5855 0720, www.maagiakv.ee

• Ohtlike puude aastaring- sed raie-, hooldus- ja saetööd. Katuserennide puhastus. Tel 5551 2104, www.puuhooldaja.ee

• Ohtlike puude langetamine, võrahooldus, kändude freesimine. Info tel 514 5774 või www.ladvastkannuni.ee

• Sügistuuled teevad toa külmaks? "Süstime seinad soojaks". Maja hind alates 600 €. www.therm.ee, tel 5660 6010

Reklaamipinna broneerimine ja teadete edastamine

myyk@harjuelu.ee
tel 646 2214

ZOO EXPO

kl 10 - 17
13 oktoober

TALLINNA LAULUVÄLJAK

Kasside ja näriliste show!

Näriliste linn ja atraktsioon!
Kassipoegade müük.
Külla tuleb suur kass Tom, maiustustega!
KÕIKIDELE OSALEJATELE AUHINNAD!
Info ja reg. tel. 55 99 7117 • e-mail: keisi@hotmail.ee
Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma kassades.

KUTSUME KÕIKI, KES SOOVIVAD
OSALEDA NÄITUSEL!
Приглашаем всех желающих принять участие в шоу со своими питомцами!

Tallinna krematoorium

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringselt kogu Eesti piires. Tuhastamis- matus soodsaima hinnaga. Kõik matusteenused. Suurim urnivalik Eestis. Kaks kabelit ja kaks peieruumi. Telefon 623 8808 – 24h! www.krematoorium.ee

LÄÄNE-HARJU VALLAVALITSUS TEATAB:

• Lääne-Harju Vallavalitsuse 04.09.2018 korraldusega nr 600 kehtestati Lääne-Harju vallas Lohusalu külas Vahimäe tee 22 (katastritunnus 29501:001:0023), Hüübu-Jüri mets 3 (katastritunnus 29501:001:0024), Miku-Katrini (katastritunnus 29501:001:0055) kinnistute ja lähiala detailplaneering. Planeeringuga jagatavad kinnistud asuvad Lohusalu külas, valdavalt maatulundusmaal ja elamumaa. Juurdepääs planeeringualale on Lohusalu teelt algava Nabe tee kaudu ja sellelt hargneva Vahimäe tee kaudu.

Detailplaneeringuga on jagatud ala seitsmeks elamumaa ja kaheks transpordimaa krundiks. Elamumaa krundid on erinevate suurustega alates 3022–11 756 m². Kruntidele lubatud maksimaalne täisehituse protsent on 12 %, võimaldades rajada ehitisi ehitisealuse pindalaga alates 360–1400 m². Igale krundile on lubatud üks kahekordne elamu ja üks kuni neli abihoonet. Elamu kõrgusega kuni 8 m ja abihoone kõrgusega kuni 5 m. Hoonetele lubatud katusekalded 20–45 kraadi. Kruntide eraldamiseks lubatud piirdeaia kõrguseks 1,2 m. Veevarustus on lahendatud võrguga ja kanalisatsioon kogumismahutitega. Väline tulekustutus on rajatavate tuletõrje hüdrantidega.

Krundile pos 2 on määratud kolm sihtotstarvet, 40 % EP üksiklamu maa, 30% ÄV ja 30% ÄM. Võimaldades väikesemahulist tootmise-, teenindusega ja majutuse eesmärgil rajatavat hoonestust. Hüübu-Jüri mets 3 kinnistust moodustatakse kaks elamumaa krunti ja üks teemaa krunt võimaldamaks jalgsi avalikku juurdepääsu mere rannale. Kruntide sadeveed lahendatakse ehitusprojektides immutamise- ga omal krundil või tiigi rajamisega vee kogumiseks.

• Lääne-Harju Vallavalitsuse 04.09.2018 korraldusega nr 601 kehtestati Lääne-Harju vallas Lohusalu külas Kalda rohumaa 1 (katastritunnus 29501:001:0059) kinnistu ja lähiala detailplaneering. Detailplaneering on üldplaneeringu kohane.

Planeeringuga jagatavad kinnistud asuvad Lääne-Harju vallas Lohusalu külas, valdavalt maatulundusmaal. Juurdepääs planeeringualale tuleb rajada Hüübu teelt algava Mäe tänava (29501:001:0174) kaudu ja pikendada kuni Miku-Katrini (katastritunnus 29501:001:0055) kinnistu lõunapiirini.

Detailplaneeringu tulemusel tekib kaks elamumaa ja üks transpordimaa krunt. Elamumaa kruntide suurused on 3032 m² ja 4220 m². Krundile 1 on lubatud rajada üksiklamu ja kaks abihoonet ehitisealuse pindalaga kuni 363 m², kahekordse elamu maksimaalne kõrgus 9 m ja abihoonel 5 katusekalded 20–48 kraadi. Krundile 2 on lubatud rajada ühe kahekoruselise kaksiklamu ja kuni neli abihoonet summaarse ehitisealuse pindalaga 500 m². Elamu maksimaalne kõrgus 9 m ja abihoonel 5 katusekalded 20–48 kraadi. Ajutiste kruntide liitmisel tulemusel moodustatakse krunt 3 pindalaga 1843 m², mille sihtotstarve on avaliku kasutusega transpordimaa. Kruntide eraldamiseks lubatud piirdeaia kõrguseks 1,5 m. Veevarustus on lahendatud võrguga ja kanalisatsioon kogumismahutitega. Väline tulekustutus on rajatavate tuletõrje hüdrantidega. Kruntide sadeveed lahendatakse ehitusprojektides immutamise- ga omal krundil või tiigi rajamisega vee kogumiseks.

• Lääne-Harju Vallavalitsuse 04.09.2018 korraldusega nr 602 kehtestati Lääne-Harju vallas Lohusalu külas Oru rohumaa 1 (katastritunnus 29501:001:0400) kinnistu ja lähiala detailplaneering. Planeeringuga jagatavad kinnistud asuvad Lääne-Harju vallas Lohusalu külas, valdavalt maatulundusmaal. Juurdepääs planeeringualale tuleb rajada avaliku kasutusega erateedelt Vahimäe tee L1 (29501:001:0147), Vahimäe tee L2 (29501:001:0191) ja Nabe tee kaudu. Keila valla üldplaneeringu kohaselt kuulub ala tiheasustusega piirkonda mille kasutamise juhtotstarve on väikeelamumaa. Planeeritav ala ligikaudne pindala 3,4 ha.

Detailplaneeringu tulemusel tekib kaheksa elamumaa ja kolm transpordimaa krunti. Elamumaa kruntide suurused on 3022–3537 m². Kruntidele on lubatud rajada üksiklamu ja kaks abihoonet sõltuvalt krundi suurusele summaarse ehitisealuse pindalaga 360–420 m². Kahekordse elamu maksimaalne kõrgus 8 m ja abihoonel 5, katusekalded 20–45 kraadi. Lisaks moodustatakse kaks avaliku kasutusega transpordimaa krunti (pos 9 ja 11) mis ehitatakse arendaja poolt välja ja antakse tasuta üle kohalikule omavalitsusele. Kuuele krundile on juurdepääs Vahimäe tee kaudu ja kahele krundile on juurdepääs Nabe tee kaudu. Kruntide eraldamiseks lubatud piirdeaia kõrguseks 1,5 m. Veevarustus on lahendatud võrguga ja kanalisatsioon kogumismahutitega. Väline tulekustutus on lahendatud rajatavate tuletõrje hüdrantidega ja mahutiga.

Kruntide sadeveed lahendatakse ehitusprojektides immutamise- ga omal krundil või tiigi rajamisega vee kogumiseks. Detailplaneeringu kohaste rajatiste rajamise kulud kannavad vastavalt sõlmitud lepingule huvitatud isikud. Planeeringutel puudub oluline mõju looduskeskonnale ja valla majandusele.

Detailplaneeringutega on võimalik tutvuda Lääne-Harju valla veebilehel aadressil <http://laaneharju.ee>.

• Paldiski linnas Põdra tee 6 kinnistule on koostatud projekteerimistingimuste eelnõu aiamaa laiendamiseks üle 33% esialgselt mahust ja rekonstrueerimiseks üksiklamuks. Põdra tee 6 kinnistu asub Paldiski linna keskosas aiandus- ja suvilapiirkonnas ning see ala on Paldiski linna üldplaneeringus määratud elamuala reservmaaks, kus täna on valdavalt väikesed aiamaajad ja suvilad, mis on kavandatud perspektiivselt arendada madal-tiheda hoonestusega elamualaks. Kuna piirkond vajab arengu tõukeks näidiseks sobivat kompaktselt kaasaegset elamut, siis eeldatavalt Põdra tee 6 kinnistule kavandatud kahekoruselise lihtsa arhitektuurse vormiga 68 m² ehitusaluse pinnaga elamu lähipiirkonna suurimal 2308 m² kinnistul, ei hakka riiutama naaberkiinnistute omanike õigusi ega huve, vaid on heaks näiteks ka väiksema suurusega kinnistute omanikele uute üksiklamute kavandamisel ning tuleviku linnakeskkonna kujundamisel. Põdra tee 6 kinnistu projekteerimistingimuste eelnõuga saab tutvuda Lääne-Harju valla kodulehel 28.09.–12.10.2018 ja arvamusi saab avaldada e-posti aadressil info@laaneharju.ee.

VIIMSI VALLAVALITSUS TEATAB:

12.10.–10.11.2018 tööpäevadel kell 8.30–17.00 (paus 12.00–14.00), reedeti kella 12.00-ni on Viimsi vallamajas (Nelgi tee 1) avalikul väljapanekul detailplaneeringud

• Prangli saarel, Kelnase külas, kinnistu Tiitovi (Viimsi Vallavolikogu 13.03.2018 otsus nr 22).

Planeeritava kinnistu Tiitovi suurus on 3404 m² ja see paikneb Prangli saarel Kelnase külas, Kelnase sadamast umbes 200 m kaugusel lõunas. Krunt piirneb rannaga, on eraomandis hoonestatud elamukrunt, mida soovitakse käesoleva otsusega vastuvõetava detailplaneeringuga jagada kaheks elamumaa sihtotstarbega krundiks ning määrata moodustatavale krundile ehitusõigus ühe suvila ja abihoone ehitamiseks. Krunt asub osaliselt ranna ehituskeeluvööndis. DP-ga (Viimsi Haldus OÜ projekt nr 10-16) tehakse ettepanek Prangli saare üldplaneeringu muutmiseks ehituskeeluvööndi vähendamise osas, kinnistu Tiitovi jagamiseks kolmeks üksuseks, ühe üksiklamumaa kasutamise sihtotstarbega krundi (2222 m²), ühe hooajalise kasutusega elamumaa sihtotstarbega krundi (704 m²) ja ühe tee ja tänavamaa kasutamise sihtotstarbega krundi (478 m²) moodustamiseks ning ehitusõiguse määramiseks elamukrundile pos 1 ühe 7 m kõrguse üksiklamu ja viie 4,5 m kõrguse abihoone (ehitusallune pindala kokku 150 m²) ehitamiseks ja elamukrundile pos nr 2 ühe 7 m kõrguse suvila ja 4,5 m kõrguse abihoone (ehitusallune pindala kokku 80 m²) ehitamiseks. Tee ja tänavamaa krundile tegi vald ettepaneku seada avaliku kasutuse kitsendus, sest Krundi omanik soovib tee jätta eraomandisse, kuid samas on see ainuke juurdepääs kahele suvilakrundile, s.h detailplaneeringuga moodustatavale, samuti rannale. DP-ga tehakse lisaks ettepanek ranna ehituskeeluvööndi vähendamiseks, kuivõrd varasemas menetluses jõustunud ehituskeeluvööndi vähendamine puudutas üksnes abihoone (paadikuuri) püstitamise võimalust.

• Pringi külas, kinnistu Uus-Jaani (Viimsi Vallavolikogu 14.08.2018 otsus nr 56).

DP alasse on hõlmatud Pringi külas asuv 6487 m² suurune eraomandis olev kinnistu Uus-Jaani (89001:003:0022) ja sellega vahetult külgnev Rummu tee lõik. Planeeringuala paikneb küla lääneosas, merest ca 185 m kaugusel idas. Planeeritav ala piirneb põhjast Rummu teega, idast reformimata riigimaaga, millel paikneb Saluveere tee, lõunast hoonestatud elamukrundiga Saluveere tee 6 ja läänest hoonestatud elamukrundiga Rummu tee 2.

DP koostamise vajadus põhineb eesmärgil, lahendada kogu piirkonna sadamevee ärakuivamine ja selle toimimise tagab planeeritavat kinnistut läbivale magistraalkraavile servituudi seadmine. Servituudi seadmise kokkuleppeliseks tingimuseks on "Viimsi valla mandriosa üldplaneeringu" kohase maakasutuse juhtotstarbe muutmise looduslikust rohumaa väikeelamute maaks. DP-ga (R.Tabri Arhitektuurbüroo OÜ töö nr 2013-12-02DP, 10.01.2018) tehakse ettepanek Viimsi valla mandriosa üldplaneeringu kohase maakasutuse juhtotstarbe muutmiseks looduslikust rohumaa väikeelamute maaks, lisaks üldplaneeringu teemaplaneeringu "Viimsi valla üldiste ehitustingimuste määramine. Elamuehituse põhimõtted" muutmiseks osas, et kõik elamud Viimsi vallas peavad asuma üldplaneeringuga määratud elamumaa, ja üldplaneeringu teemaplaneeringu "Müüjõu väärtuslikud alad ja rohevõrgustik" kohase haljastu muutmiseks elamualaks. DP-ga moodustatakse viis 1200 m² suurust üksiklamukrunti, kaks tee ja tänavamaa krunti ning kõikidele elamukrundidele määratakse ehitusõigus ühe üksiklamu ja ühe abihoone ehitamiseks. Krundi suurim lubatud ehitusalune pindala on 240 m² ja põhihoone suurim lubatud kõrgus on 8,5 m (kaks maa- pealset korrust ja üks maa-alune korrus), abihoonel 5,0 m (üks maa- pealne korrus).

• Tammneeme külas, kinnistu Uus-Põldmäe (Viimsi Vallavolikogu 14.08.2018 otsus nr 57).

DP alasse on hõlmatud 5108 m² suurune eraomandis olev kinnistu Uus-Põldmäe (89001:003:0353). Planeeringuala paikneb Tammneeme külas Kirovi nim. Näidiskalurikolhoosi aegse tootmisala (segusõlme) naabruses, mis jääb kahe tee – Tammneeme tee ja Randvere tee – vahelisele alale. Planeeritav ala piirneb loodest ja põhjast maatulundusmaa sihtotstarbelise kinnistuga Akinta, idast Tammneeme teega, lõunast elamumaa sihtotstarbelise kinnistuga Tammneeme tee 7 ja puurkaevu krundiga Tammneeme pumpla ning läänest elamumaa sihtotstarbelise kinnistuga Pällu tee 4. Planeeringuala on kaetud kõrghaljastusega, hoonestus puudub, läbi kinnistu kulgeb elektrit 10 kV õhuliin.

DP koostamise eesmärk on "Viimsi valla mandriosa üldplaneeringu" kohase maakasutuse juhtotstarbe muutmise looduslikust rohumaa osaliselt väikeelamute maaks, maa-ala ümberkultimine, ühe kaksiklamukrundi, ühe loodusliku maa krundi ja ühe tee- ja tänavamaa krundi moodustamine. Üldplaneeringu muutmise ettepanek sisaldava detailplaneeringu koostamise avalik huvi seisneb loodusliku haljasmaana säilitatava roheala krundi (DP pos nr 2) ja Tammneeme tee äärde kergliiklustee ehitamiseks planeeritava krundi (DP pos nr 3) üleanndamise valla omandisse, et tagada nende avalik kasutus. DP-ga moodustatakse üks 2730 m² suurune kaksiklamukrunt, mis paikneb Tammneeme tee poolses küljes, planeeritava kaksiklamukrundi ja kruntide Pällu tee 4 ning Pällu tee 6 vahel moodustatakse üks 45 m laiune ja 2066 m² pindalaga loodusliku maa krunt ja Tammneeme teega piirnevale lõigule moodustatakse üks 312 m² pindalaga tee- ja tänavamaa kasutamise sihtotstarbega krunt, kuhu ehitatakse tulevikus kergliiklustee. Kaksiklamukrundile määratakse ehitusõigus ühe kahekoruselise kaksiklamu ehitamiseks (max kõrgus 8,5 meetrit), suurima lubatud ehitusaluse pindalaga 500 m². Abihooneid ei ole krundile lubatud püstitada. Avalikule väljapanekule esitatavate DP-dega on võimalik tutvuda ka valla veebilehel www.viimsivald.ee/11021.

16.10.2018 algusega kell 15.30 toimub Viimsi vallamaja 1. korruse saalis Rohuneeme küla kinnistu Väike-Valli detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu. (DP on vastu võetud Viimsi Vallavalitsuse 20.03.2018 korraldusega nr 151).

Viimsi vallavalitsus, Nelgi tee 1, 74001 Viimsi
Tel +372 602 8800, info@viimsivv.ee, www.viimsivald.ee

**Vanametalli
KOKKUOST
ALATI HEAD HINNAD**
☎ 609 9499
BETOONI7A TALLINN
www.tolmets.ee

**Müüa elupuu taimi
Smaragd ja Brabant,
110–140 cm hinnaga
8 eurot taim.**
Eestis kasvatatud potist potti.
Transpordivõimalus.
Tel 510 1325
E-mail istiktained@gmail.com
<https://taimemuuk.ee>

Müüa väga heas
korras maja Läätses,
Kiilist 2 km.
Pind 122 m²,
krunt 1114 m².
Madalad kulud, rahulik
ümbrus, Tallinnasse
20 minuti tee.
Hind 183 000 eurot.
Tel 5552 2453, Ly.

Seoses töömahu suurenemisega pakub Harjumaa
Ühinenud Meedia osalise tööajaga tööd

müügiassistendile.

Tööülesanneteks reklaami müük maakonnalehte Harju Elu ja vallalehtedesse. Kandidaadilt ootame täpsust, head suhtlemis-
oskust, pingetaluvust, meeskonnatöö vaimu. Omalt poolt paku-
me motiveerivat tasu koos müügiboonusega, kodus töötamise
võimalust koos paindliku töögraafikuga. Kasuks tuleb varasem
müügikogemus ja müügitarkvara SCORO tundmine (juurutami-
sel).

Huvi korral saada oma CV aadressil
ylo@harjuelu.ee. Lisainfo tel 631 1456.

HÜM
HARJUMAA ÜHINENUD MEEDIA

RAASIKU VALLAVALITSUS TEATAB:

Raasiku valla üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu
avalikustamise tulemused

Raasiku Vallavolikogu algatas 07.03.2017 otsusega nr 9 Raasiku valla üldplaneeringu ja kesk-
konnamõju strateegilise hindamise läbiviimise (KSH).
Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu avalik väljapanek toimus 16.07.–17.08.2018. Avaliku väljapaneku tu-
lemuste tutvustamiseks toimusid avalikud arutelud 21.–23.08.2018. Avaliku väljapaneku jooksul laekus Raa-
siku Vallavalitsusele 11 kirjalikku pöördumist. Ettepanekud olid peamiselt tehtud planeeringulahenduse täp-
sustamiseks. KSH aruandele sisulisi ettepanekuid ei tehtud. Kõikidele kirjalikele pöördumistele esitab Raasiku
Vallavalitsus arutelu järgselt täiendatud seisukohad. Avalikustamise tulemusena arvesse võetud ettepanekud
ei muuda Raasiku valla koostatava üldplaneeringu põhilahendust.

SÜGISVIHMAD JA TUUL KIUSAVAD?

**OSKAME EHITADA TEIE TERRASSI
KINNISEKS KASUTADES LIIMPUITU
VÕI ALUMIINIUMI.
KVALITEETNE LAHENDUS
AASTATEKS.**

KÜSI LISAINFOT!

VERANDAD | TERRASSID | PAVILJONID

TERRASSIKAUBAMAJA
Lahendused põhjamaa kliimasse
WWW.TERRASSIKAUBAMAJA.EE

Usume, et tervis algab ennekõike
hoolimisest!

Benita Kodu ootab oma meeskonda

HOOLDAJAT

Töö sisuks on õendusabi ja eakate kodu hooldust vajavate
patsientide abistamine igapäevastes elamistoimingutes
(isiklik hügieen, söömine, joomine, sidumine jne).
Paindlikku tööaega graafiku alusel (sh öötöö).
Tunnitasu 4.40-4.80 (bruto), lisatasu öö- ja ületundide eest
(seadusele vastavalt), täiendava lisatasu võimalus.

Ootame Sind kandideerima, kui oled asjatundlik,
algatusvõimeline, hooliv, usaldusväärne ja väärtustad
meeskonnatööd. On vajalik, et Sa oskaksid heal tasemel eesti
(vähemalt B1) ja suhtlustasandil vene keelt.

KÖÖGI ABITÖÖLIST

Ametikoha põhieesmärk on tagada juurviljade ning
muude oiduainete õigeaegne eeltöötlus
kuumtöötlemiseks. Tagada toiduvalmistamiseks
ja serveerimiseks vajaminevate nõude, seadmete,
kõõgiruumide ja laudade nõuetekohane puhtus ning
laudade katmine. Sõbralik klientide teenindamine toitude
serveerimisel. Töögraafik on E-R ja 8 tundi päevas.

Ootame Sind kandideerima, kui oled varem töötanud
köögis, oled asjatundlik, usaldusväärne, abivalmis ning
korda ja puhtust armastav meeskonnaliige.
Sobiv kandidaat oskab suhtlustasandil eesti ja vene keelt.

Meie pakume

Töö lihtsustamiseks head tehnilist varustust ja ajakohast töökeskkonda.

Peale katseaja lõppu sporditoetus 25 eur kuus (SportID) ja soodustused majasiseselt lisateenustelt.
Ootame Sinu CV-d e-posti aadressile info@benita.ee, märksõna „meeskond“

Tekkis huvi?

Sinu küsimustele vastatakse telefonil 674 460 või personal@benita.ee.

Benita Kodu asub Tallinna piirist 25 km kaugusel, Keilast 5 km Paldiski poole,
kauni männimetsa keskel, Niitvälja golfikeskuse lähedal.
Meile saab Tallinnast bussiga nr 145, peatus „Benita Kodu“.
Vaata lisaks www.benita.ee

MÖHRING
GROUP

BALTI SPOON OÜ

Möhring Group'i koosseisu kuuluv OÜ Balti Spoon on üks maailma juhtivaid ja usaldusväärsemaid spoonitootjaid.
Toodame aastas ca 30 miljonit m³ spooni erinevatest Euroopa puuliikidest ning ekspordime seda pea 45 riiki üle
maailma. Meie 350 töötajaga tehase asub Kuusalu lähedal Kupu külas. Meie tootmine tähistab käesoleval aastal 20.
sünnipäeva ning on kogu selle aja olnud pidevas arengus ja muutumises. Rohkem infot firma kohta leiab kodulehelt
www.baltispoon.ee.

TÄHELEPANU,
kogemustega juht,
töötaja tootmis- või tehnikaettevõttest,
äsa kooli lõpetanud puidu-, tootmise- või
tehnikaspetsialist!

Et tagada ettevõttes hea juhtimine ning jätkusuutlik tempokas areng, vajame tootmis- ja
tehnikatiimidesse lisajõudu uute kolleegide näol, kes tegeleks töö korraldamise, uute
protsesside juurutamise või tehnilise dokumentatsiooni süstematiseerimise organiseerimisega.

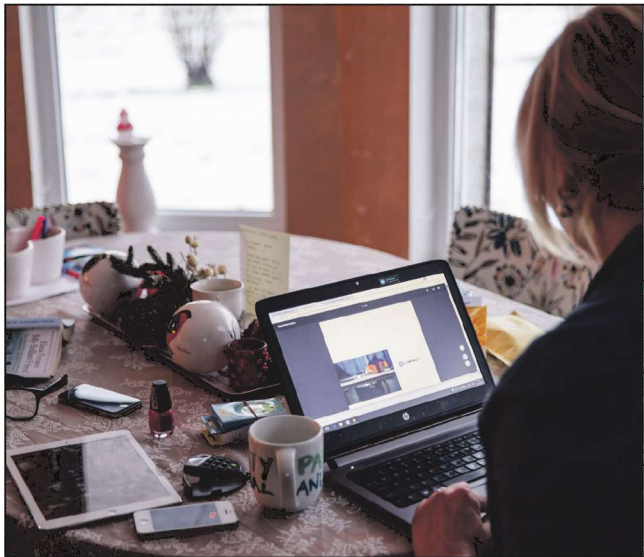
Töö eeldab väga head tehnilist taipu ning arusaamist tootmisprotsessidest ja ettevõtte
toimimisest tervikuna, kuid veelgi enam head inimestetundmist, empaatiavõimet, selget
väljendusviisi ning korrektsust nii sõnades kui tegudes. Kui oled loomult tähelepanelik, aktiivne
ja pealehakkaja, vastutustundlik ning julge, naudid asjade ära tegemist ning eestvedamist,
tunned end mugavalt nii inimeste kui masinate keskel ning oskad jääda tasakaalukaks ka
keerulistes suhtlemissituatsioonides, siis võid olla sobiv kandidaat. Tööalaseks suhtluseks on
vajalik, et räägiksid ja mõistaksid vähemalt kahte keelt – eesti ja vene, või oleksid valmis
puuduoleva keele suhtlustasandil ära õppima.

Meie omalt poolt toetame Sind igati, tutvustades spoonimaailma (mis on palju sügavam ja
mitmekesisem kui pealtpoolt paista võib), tagades head töötingimused, perspektiivika töö ning
koolitus- ja arenguvõimalused. Kui vajad Kuusalu valda elukohta, siis võimalusel aitame ka
sellega. Töötasud on meil korralikud ning vastavad kogemusele ja tulemustele.

Trei- ja hõõvelspooni tootmisjuht Indrek Saar
Spoonisärkide tootmisjuht Zbigniew Freinik
Tehnikajuht Kaido Anier

Tööle kandideerimiseks palun saada oma CV
koos lühikese enesetutvustusega aadressil
personal@baltispoon.ee.
Täpsem info telefonil 6712 453, personalijuht
Helena Aug.

Kaks piletit loomanäitusele Zooexpo võitis Mare Mandri, palju õnne! Selle lehe ristsõna lahendajate vahel läheb loosi Harju Elu kolme kuu tellimus.

Vastused saata vastus@harjuelu.ee või toimetusse Pärnu mnt 139E/11, Tallinn 11317, loosi jõuavad vastused, mis on saabunud hiljemalt kolmapäeval. Esemelised auhinnad saab kätte toimetusest. Eelmise ristšona vastus "naiskodukaitse".

Mälumäng

1. oktober

06.55 Terevisioon
09.10 Rannahotell*
10.00 Terevisioon*
12.10 Jane Eyre
13.05 Foyle'i sõda: Õhusõ-
ja algus*
14.45 Maahommik*
15.30 Oma kodu*
16.00 Vaba tahe: Saksa
sõbrad
16.30 Eesti mäng
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Õnne 13
17.40 Rannahotell
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Rahvusvaheline
muusikapäev
21.00 Aktuaalne kaamera.
Ilm
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.15 Paavst Franciscuse
visiit
22.45 Tööriõbikud*
23.15 Ringvaade*
00.15 Jane Eyre*
01.08 ERR.ee uudised

2. oktober

06.55 Terevisioon
09.10 Rannahotell*
10.00 Terevisioon*
12.15 Jane Eyre
13.05 Hommik Anuga*
14.20 Reis ümber Eesti*
15.20 25 aastat Eesti iseseisvuse taastamisest
15.45 Minu Eestimaa laulud
16.00 Saladuslik Aafrika: Somaalia hingus
16.30 Eesti mäng
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13

17.30 Laulu lugu: Väikest
poissi tean
17.40 Rannahotell
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Suud puhtaks. Terav
debatisaade
21.00 Aktuaalne kaamera.
Ilm
21.30 Sport
21.40 Esimene stuudio
22.05 Puls
22.55 Plekktrumm*
23.40 Ringvaade*
00.40 Jane Eyre*
01.33 ERR.ee uudised

3. oktober

06.55 Terevisioon
09.10 Rannahotell*
10.00 Terevisioon*
12.10 Emma
13.05 Unistuste aiad
13.55 Töörööbikud*
14.25 Tähendamisj*
14.30 Prillitoos*
15.30 Mahemaa
15.55 Saladuslik Aafrika:
Etiopia
16.30 Eesti mäng
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Önne 13
17.35 Laulu lugu: Kui nai-
ne armastab meest
17.40 Rannahotell
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Pealtnägija
21.00 Aktuaalne kaamera.
Ilm
21.30 Sport
21.40 Esimene stuudio
22.05 Simon Reeve'iga
Myanmaris
23.05 Riigimehed
23.35 Ringvaade*
00.40 Emma*

01.34 ERR.ee uudised

4. oktober

06.55 Terevisioon
09.10 Rannahotell*
10.00 Terevisioon*
12.10 Emma
13.05 Pealtnägija*
14.00 Suud puhtaks*
15.00 Kuidas elad: Ivi Eemaa
15.15 Sufražetid – võitlus valimisõiguse eest*
16.00 Saladuslik Aafrika: Metsikud hõimud
16.30 Eesti mäng
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Ööne 13
17.30 Laulu lugu: Kuula
17.40 Rannahotell
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 OP+
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Esimene stuudio
22.05 Eesti parimad ettevõtted 2018
23.10 Ringvaade*
00.10 Emma*
01.08 ERR.ee uudised

5. oktober

06.55 Terevisioon
09.10 Rannahotell*
10.00 Terevisioon*
12.10 Emma
13.05 Midsomeri mõrvad:
Habeas corpus
14.35 Lauri Leesi. Õpetaja
Hariduse tänavalt
15.30 Autoportree: Teet
Kask*
16.00 Saladuslik Aafrika:
Keenia

16.30 Hakkab jälle pihta:
Tuleb muuta elu
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Õnne 13
17.35 Laulu lugu: Väike
orkester
17.40 Rannahotell
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.00 Reis ümber Eesti
21.00 Aktuaalne kaamera.
Ilm
21.30 Sport
21.40 Hercule Poirot: Hal-
loweeni pidu
23.10 Pealtnägija*
00.05 Ringvaade*
01.05 Emma*
01.59 ERR.ee uudised

6. oktober

07.30 Ringvaade*
08.30 Reis ümber Eesti*
09.25 Õnne 13*
10.00 Maahommik
10.45 Oma kodu
11.15 Trumpi müüri rada-
del*
11.40 Lugu tuleb või?
12.10 Pealtnägija
13.10 Hercule Poirot: Hal-
loweeni pidu*
14.40 OP+*
15.35 Kapten Granti otsin-
guil: Kolmekümne seitsmes
paralleel*
16.40 Puls*
17.35 Söö. Toidu lugu:
Mereandide õnges
18.15 Kalailma kalapalad.
Aleksai Turovski
18.30 Aastaalne kaamera
18.40 Loodusdokk: Every-
lades – võimas, kuid hab-
ras
19.30 Trumpi müüri rada-
del

20.00 Autoportree: Jüri Reinvere
20.30 Õnne 13
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.20 Sport. Sport
21.35 Hotell Halcyon
22.25 Muhammad Ali suu-
rim võitlus
00.00 Sild*
01.01 ERR.ee uudised

7. oktober

07.20 Saarte värvid
08.15 Söö. Toidu lugu:
Mereandide õnnes*
09.00 Tähenдамisi
09.05 Prillitoos
10.00 Hommik Anuga
11.15 Töörööbikud
11.45 Simon Reeve'iga
Myanmaris*
12.45 Loodusdokk: Everglades – võimas, kuid habras*
13.35 Hotell Halcyon*
14.25 Muhammad Ali suu-
rim võitlus*
16.05 Räägitakse, et to-
matid armastavad rokk-
muusikat
16.50 Foyle'i sõda: Viis-
kümmend laeva
18.30 Aktuaalne kaamera
18.45 Suфраžetid – võitlus
valimisõiguse eest. Dokfilm
19.30 Aeg ei peatu
19.55 Kapten Granti otsin-
guil: Thal Cave
21.00 Aktuaalne kaamera
21.40 Sport. Sport
22.00 Sild
23.00 Midsomeri mõrvad:
Habeas corpus*
00.30 Trumpi müüri rada-
del*
01.00 ERR.ee uudised

Sügismnemo 2018 1. mäng

1. Linn on juba vana Ligguria asula, mis kuulus keskajal Genova vabariigi koosseisu. 1880ndate lõpus kolis sinna tagakiusamise eest Alfred Nobel. Tema villas oli labor ning aastal 1896 mõtles mees välja mooduse, kuidas valmistada kunstiidi. Seal ka leiutaja suri. Aastakümneid saadeti linnast lilli Viini uue aasta kontserdile saali kaunistamiseks. Muusikamaailmas on küsitav tuntud aastast 1951. Nimetage linn.
2. Millise vilja sordid on osaliselt Jõgeval arendatud "Hämarik", "Kehra varane", "Selma", "Viker" ning "Jõgeva roostekindlam"?
3. Lõpule läheneb maailma kõrgeima monumendi ehk India ühtsuse mälestusmärgi ehitus. Sellel 182 meetri kõrgusel monumendil on kujutatud kunagist India asepeaministrit S.V. Patelit. Praegu on maailma kõrgeim monument Hiinas asuv 153-meetrine rajatis. Keda see kujutab?
4. Teispäeval, 25. septembril, tegi Eestisse visiidi paavst Franciscus. 25 aastat tagasi külastas Tallinnat Johannes Paulus II. Milline paavst sai aga taas lisada enda tiitlite hulka Vatikani riigipea?
5. 1825. aastal kehtestati Tallinnas ehitusmäärustik, mis nägi ette vanalinna tänavate laiendamise ning selleks hoonete etikute lammutamise. Kes on toonane kuberner, kes oli määrustiku eestvedaja?
6. 14. septembril aastal 2008 algas järjekordne ülemaailmne majanduskriis. See ei jätnud puutumata ka Eestit ja siinset majandust. Millise ettevõtte põhjaminekust algas kriis?
7. Milline pill annab sümfooniaorkestrile häälestamiseks vajaliku noodi?

Eelmise vooru vastused: 1. Matteuse evangeelium, 2. Kunda tsemenditehas, 3. Kohtla-Järve, Sillamäe, Narva ning Tallinn, 4. Albert Norak, 5. London 2012, 6. Triinu, 7. publiku kutsungid.

Eelmise vooru punktid: Arvi Matvei, Uno Plakk, Allan Espenberg ja Aivar Laine 14, Rein Kooli (14+14), Peeter Böckler 13. Küsimused koostas Allar Viivik.

Vastused saada allar@harjuelu.ee.

MEIE MÜÜME SINU KINNISVARA
SINA VALI BOONUS

Vaata lähemalt - www.skanton.ee/kampaania • info@skanton.ee • 680 0977 **SK SKANTON** KINNISVARA

Sauel, masinaehituseettevõttes FORS MW AS saavad tööd

gaasilõikaja laohoidja-komplekteerija
masinate koostaja-lukksepp elektrik

Pakume kindlat ja stabiilset kuupalka, boonust, kaas-
aegseid töötajamusi, töödandajapoolset tasuta transporti
suunal Paldiski-Saue ja Tallinn-Saue.

Tule 30, Saue linn
Tel 679 0000

www.forsmw.com
cv@forsmw.com

FORS MW
We make it easy
FARMA **BIGAB**
HOOK LIFT SYSTEM

**Pidupäev
ka riiete**

Koduluks garderoobid

Liuguksed ja garderoobid
Eesti suurimalt tootjalt.
Koduluks Tallinna salong -
Veerenni 24, Baltika Kvartal.

www.koduluks.ee

KODU LUKS
LIUGUKSED GARDEROOBID

HOL
HARJUMAA OMAVALITSUSTE LIIT

**Kogukondliku turvalisuse 2018. aasta Harju maakondlik
toetusvoor avatakse 1. oktoobril.**

Taotluste esitamise tähtaeg Harjumaa toetusvoorus on
1. november 2018.

Kogukondliku turvalisuse maakondliku toetusvooru eesmärk
on aidata kaasa ühiskonna kujunemisele, kus inimesed tun-
nevad end vabalt ja turvaliselt ning kogukonnad on turvali-
se elukeskkonna loomiseks võrgustunud, kus igapäev teadli-
ku panuse ja kogukondliku koos tegutsemise kaudu on taga-
tud laiemalt ohtude ennetamine ning nutikas ja tulemuslik
reageerimine õnnetustele, korralikkumistele ja kuritegude-
le.

Toetatakse taotlusi, mis

- edendavad kohalikku ja piirkondlikku algatust turvalise elu-
keskkonna loomisel;
- suurendavad turvalisuse loomise panustavate ühenduste
vahelist koostööd (sh edendavad võrgustikupõhist koos-
tööd);
- aitavad kaasa vabaühenduste võimekuse tõstmisele.

Taotlejaks võivad olla

- Eesti Vabariigis registreeritud mittetulundusühingud ja siht-
asutused, kelle liikmeks ei ole või kelle asutajaks ei ole riik
või kohaliku omavalitsuse üksus;
- vabatahtlikku päästekomandot pidavad kohaliku omava-
litsuse üksused.

Ühe projekti toetuse piirsumma on 3500 eurot. Harju toe-
tusvooru abikõlblikkuse periood on 01.11.2018–01.10.2019.
Taotlus tuleb esitada hiljemalt **1. novembril kell 16.30** elekt-
rooniliselt Harjumaa Omavalitsuste Liidu e-posti aadressile
info@hol.ee märksõnaks: TUR18.

Täiendav info ja taotlusvormid on kättesaadavad HOLi kodu-
lehel www.hol.ee/turvaline-kogukond-378.

Lisainfo: Maret Välja, telefon +372 507 7450, e-post maret.valja@hol.ee.

**Harju maakonna arengustrateegia 2035+ avalik väljapanek
01.–15.10.2018.**

Harju maakonna arengustrateegia eesmärgiks on maakon-
na arengu strateegiline planeerimine ajahorisondini 2035+.
Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §373 lg 1 alusel
koostatakse maakonna arengustrateegia, mis on aluseks
maakonna tasakaalustatud arengu kavandamisele ja suuna-
misel. Maakonna arengustrateegia koostamine on omavalit-
suste ühine ülesanne.

Harju maakonna arengustrateegia 2035+ avalik väljapanek
toimub ajavahemikul 01.–15.10.2018. Materjalid on kätte-
saadavad Harjumaa Omavalitsuste Liidu kodulehel [http://
hol.ee/harju-maakonna-arengustrateegia-403](http://hol.ee/harju-maakonna-arengustrateegia-403).

Kirjalikke ettepanekuid ja küsimusi saab esitada avaliku väl-
japaneku jooksul kuni 15.10.2018 aadressil Harjumaa Oma-
valitsuste Liit, Sirge tn 2, 10618 Tallinn või e-posti aadressil
info@hol.ee.

Harju Elu

AASTAL...

1958

- Võitluse kolhoosis (asus Kose vallas) murdis hunt mullika. Jahimehed Paltser, Šelebnjov ja Tungal korraldasid seepeale jahi. Lasti kaks hunt, kolmas hallivatimees sai põgenema.
- H. Koppel nurises kirjas, et Paldiski linna heakord jättis soovida. Raudteejaama park oli täis prügi, oksti ning seal puudusid istepingid. Turuplatsil ja Padise tarbijate ühistu müügipunkti juures laiutas prügimägi.
- Kuusalu kolhoosi liige, kahekse lapse ema Selma Tammo pälvis 2. järgu ordeni "Ema au".
- Sommerlingi kolhoosis saadi kõõgiviljakasvatusest üheksa kuuga tulu 116 276 rubla. Sellest suur osa tuli tomatikasvatusest.

1993

- Kuusalu lähedal Kupu külas käis metsalangetamine. Valmistati ette maa-ala suure vineeritööstuse ehk Balti Spooni ehituseks. Täna seni tegutsev firma pidi alustama tööd 1.08.1994.
- Padise keskuse katlamajas vältasid ehitustööd. Jaanuaris ütles majandi poolt käest lastud katlamaja üles. Augustis saadi vallavanem Leemet Vaikmaa sõnul põhimõtteline nõusolek, et vallale antakse 2 miljonit krooni laenu. Selle eest plaaniti uuendada kaks vana katelt ning soetada üks uus. Toasooja lubati novembri alguseks.
- 5. oktoobri varahommikul varastati Jüri kirikuaia 1989. aasta sügisel avatud esimese eestikeelse piibli monumendi metallpiibel. Sajakilone raamat ei olnud siiski värvilisest metallist, vaid malmist. Hiljem asendati varastatu koopiaga.

2008

- Septembri lõpus esitas Paldiski linnapea Sven Pöder tagasiastumispalve. 1. oktoobrist oli kt aselinnapea Heldur Suun. Volikogu esimees Jaan Mölder ütles, et tegu oli mehe vaba tahtega. Konflikti, poliitilist erimeelsust või umbusalduse kartust Mölderi sõnul ei olnud.
- Maanteeamet kuulutas välja riigihanke Aruvalla-Kose neljarealise teelõigu projekterija ning ehitaja leidmiseks.
- Harju Elu uuris, millises seisus on maakonna raudteejaamad. Paljud nendest olid tühjad, reostatud, täis soditud või lagunemas. Väga heas korras oli Keila jaamahoone.

MEELEOLUKAS VÄLJASÕIT SOOJENDAB SÜDANT ROHKEM KUI TÄNUKIRI

Peojuhte tänati Naissaare reisiga

KULTUUR

Andres Tohver

andres@harjuelu.ee

□ Möödunud pühapäeva hommikul kell 11 hiivas aurik Katharina ankru Tallinna lennusaadast, pardal ligemale sada laulu- ja tantsujuhti, kelle pingutuste tulemusena oli 2. juunil peetud Harjumaa laulu- ja tantsupidu.

Et 23. septembril tibutas vihma, oli meeleolu esialgu vaospeetud. Vahuvein ja Rootsi laud panid aga silma särama ja seda enam, mida lähemale jõudis Naissaare rannik.

Laeva randudes võeti taas välja vihmavarjud. Sealsamas ootasid Soome numbrimärkidega veoautod – ühtekokku neli masinat – mis külalised saarele ringsõidule viisid.

Algul militaarpool

Naissaarel suvitab 15 perekonda, aastaringsed elanikud aga praktiliselt et puuduvad, kui mitte arvestada kahte sitket meest. Neist esimene on vedurijuht Peedo Lehtla, kelle vedur küll hetkel ei sõida, sest raudtee on remondis. Teise püsielanikuna peab vastu endine majaka-vaht Nikolai Lovinski.

Küll leidub Naissaarel ohtralt kunagisi militaarrajatisi. Laulu- ja tantsujuhtidele näidati suurtükipatareide jäänuseid, samuti suurtükkide tulejuhtimise torni, mida demonstreeris giidi rollis Viljar Metsanurm.

Metsanurme sõnul rajas Vene tsaaririik suurtükipatareid ja neid teenindava kitsarööpmelise raudtee Naissaarele 20. sajandi alguses. "See on Soome lahe kõige kitsam koht. Kes hoidis seda oma kontrolli all, see hoidis ka tervet Soome lahte kontrolli all." 12-tolliste suurtükkidega patareid võisid tulistada kuni 28 kilomeetri kaugusele.

Sellest, et Soome on Naissaare põhjatipule üsna lähedal, andsid märku mitme külastaja nutitelefoni saabunud SMSid: "Tere tulemast Soome!"

Järgnevalt sõideti hernesuppi sööma Nõukogude sõdurite omaaegsesse kinomajja. Viimisi valla kultuuri- ja sporditöö peaspetsialist Ott Kask teadis rääkida, et kinomaja fresko tarmuka näoga madrustest on hiljaaegu restaureeritud ja uudis sellest jõudis isegi BBCsse. Hoonet kasutatakse praegu saare päästetepoona.

Südanntsoojendav kontsert

Naissaare üheks hooajaliseks asukaks on dirigent Tõnu Kaljuste, kelle Omari küünis korraldatakse suvisel ajal kontserte alates 2004. aastast. "Tõstamaal oli küün Omar Volmeri oma. Kui ma selle Tõstamaalt ära tõi, oli ühe palgi juurde kirjutatud 1905, Riga. See on Lätis tehtud," selgitas Kaljuste külalistele küüni nime tausta ja päritolu.

Omari küüni kõrval on Kaljuste suvemaja abihoonetega. Mõnesaja meetri kaugusele neist jääb Naissaare kabel, mille taasühitsemisest võttis 19. augustil osa Rootsi kroonprintsess Victoria.

Viljar Metsanurm räägib külalistele suurtükipatareidest.

Laulu- ja tantsupeo juhid laaditakse Naissaarel veoautodele, et ringsõit saaks alata.

Naissaare kabel, kus tänukontsert aset leidis.

3x Andres Tohver

Harjumaa laulu- ja tantsupeo juhtidele oli 23. septembril kabelis ette nähtud tänukontsert, kus üllataval kombel laulis sama mees kes printsessilegi – vanavanemate kaudu Naissaare juurtega tenor Oliver Kuusik, kelle abi-

kaasaks on Londonis õpingute ajal leitud prantslanna Geraldine Casanova.

Kuusik on Tallinnas paikneva Rootsi-Mihkli kiriku koguduse liige nagu ka kõik ülejäänud muusikud, kes tänukontserdil

esinesid. Naissaare kabel nimelt kuulub Rootsi-Mihkli kiriku alla. Kontserdi eel ütles tänusõnad Rootsi suursaadik Eestis Mikael Eriksson.

10 000 eurot

"Kuna Harjumaa laulu- ja tantsupidu oli Viimsis, oli mõte ka tänu pidu korraldada kuskil Viimsi territooriumil," ütles Harjumaa Omavalitsuste Liidu kultuurinõunik Ruth Jürisalu tänukontserdi järel. Tema sõnul läks päevane väljasõit Naissaarele maksma ligikaudu 10 000 eurot, mis leiti HOLI vahenditest.

"See on üks tore päev. See ongi meie aukiri, et me saame saarel olla ürglooduse keskel. Ekstreemspordi sai täna tehtud ka, kui me nendel veoautodel istusime. Laevaga sõites tuul tegi vempu, sealt sai teise ekstreem-

se kogemuse," arvas Kolga-Kuusalu kammerkoori juhendaja Taavi Esko.

Täiendavaks puändiks kujunes aurik Katharina mootoririke. Laev pidi saarelt väljuma õhtul kell kuus, aga ei saanud öhkstarteri probleemide tõttu kai äärest minema. Seetõttu saadeti peale seitset 12 pidulist mandrile mootorlaevaga Kalk.

Ülejäänud inimesed võttis peale üheksat pardale reisilae Monica.

"Kõige tähtsam on see, et vähemalt kõik on heas tujus. Jääb see üritus meelde selliste väikeste äpardustega, aga iseenesest tore üritusena," ütles Harjumaa laulu- ja tantsupeo kogumiku kujundanud Marge Pervik-Kaal, kui Monica lennusaadamas randuma hakkas. ■

Vt ka lk 9.